

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻĀ

ĶĪNAS HUKOU REGISTRĀCIJAS SĪTĒMAS ANALĪZE

BAKALaura DARBS

Autore: **Anda Sudakova**

Stud.apl. **as13271**

Darba vadītāja: pasn. **Karīna Jermaka**

RĪGA

2017

Saturs

Ievads.....	2
1. Hukou aizsākums	4
1.1. Baodzjia sistēma	5
1.2. Lidzja sistēma	8
1.3. Migrācijas struktūra un laika izmantojums lauku reģionos Ķīnā	9
2. Ieskats Hukou reģistrā, problēmu analīze	11
2.1. Hukou reģistrs.....	11
2.2. Sistēma kā kontroles veids.....	14
2.3. Reģistra pielāgošana, legalizācija un modernizācija.	16
2.4. Hukou sistēmas ierobežojumi migrantiem	18
3. Sistēmas reformas un pāreja.....	20
3.1. Lielā reforma.....	26
3.2. Inteliģences kritika par hukou sistēmas reformu.	31
3.3. Plānotās reformas.....	33
4. Hukou pāreja	35
4.1. Hukou pāreja no ne-lauksaimniecības hukou uz lauksaimniecības un lauksaimniecības uz ne-lauksaimniecības laikā pirms reformas	35
4.2. Nepieciešamie kritēriji un dokumenti hukou statusa pārveidošanai laikā pirms reformas	38
4.3. Hukou statusa maiņa reformas laikā.....	40
Secinājumi	41
Literatūras saraksts	43
Avoti.....	43
Kopsavilkums	
Dokumentārā lapa.....	

Ievads

Darba tēma ir „Ķīnas hukou reģistrācijas sistēmas analīze”. Hukou ir valdības noteikta sadzīves reģistrācijas sistēma Ķīnā un Taivānā. Ķīnā tā nosaka, kur iedzīvotājiem ir atļauts dzīvot. Sistēma precīzāk saucas hudzji, tā tika ieviesta 1958. gadā, un ir spēkā līdz mūsdienām. Mājsaimniecības reģistra ieraksts oficiāli identificē personu kā rezidentu noteiktā reģionā, tajā ir uzskaitīta informācija par vārdu, vecākiem, laulāto un dzimšanas datums.

Sistēmas izveidošanas mērķis ir ierobežot migrāciju starp lauku reģioniem un pilsētām. Tā rezultātā notiek tautas sadale divās grupās – lauku hukou turētāji un pilsētas hukou turētāji. Līdz ar šo tautas sadali pieaug migrācijas līmenis no laukiem uz pilsētām, jo pilsētās ir iespējams iegūt labāku un apmaksātāku darbu. Tomēr lauku hukou turētājs, dzīvojot pilsētā, nevar iegūt pilsētas hukou turētāja veselības pabalstus, izglītību un citas nozīmīgas lietas.

Bakalaura **darba mērķis** ir izpētīt un analizēt hukou reģistrācijas sistēmu Ķīnā.

Mērķa sasniegšanai izvirzītie **darba uzdevumi**:

1. Iepazīties ar mājsaimniecības sistēmas sākumu, izpētīt kā atšķiras hukou sistēma no līdzja un baudzjā sistēmām un migrācijas struktūru.
2. Izanalizēt sistēmu un izprast sistēmas ierobežojumus lauku migrantu strādniekiem, kā arī analizēt reģistrācijas sistēmas mīnus.
3. Pētīt gadu gaitā sistēmā veiktās reformas un uzlabojumus.
4. Noskaidrot vai ir iespējams mainīt hukou statusu no lauksaimniecības uz nelauksaimniecības.
5. Izpētīt pirms un pēc reformas laika hukou statusa maiņa atšķirības.

Bakalaura darbs sastāv no 4 nodaļām un 13 apakšnodaļām. Darba 1. daļā apskatīts hukou sistēmas sākums, analizētas baudzja un līdzja sistēmas, kā arī pētīta migrācijas struktūra un tās izmantojums lauku reģionos Ķīnā.

Darba 2. daļā tiek veikts ieskats hukou reģistrā un veikta problēmu analīze. Veikta sistēmas problēmu analīze, kā arī apskatīta reģistra pielāgošana, legalizācija un modernizācija, kas veikta pēdējos 30. gados. Šajā daļā tiek apskatīti arī ierobežojumi migrantiem un sistēmas problēmas lauku iedzīvotājiem, kā arī izpētīta viena no lielākajām problēmām Ķīnā – pamestie bērni.

3. daļā tiek pētītas reģionos gadu laikā pieņemtās reformas, apskatīta lielā reforma, un šīs reformas laikā pieņemtās izmaiņās un pabalstu uzlabojumi, inteliģences kritika par veiktajām reformām, kā arī veikts ieskats turpmāk plānotajās reformās.

Darba 4. Daļa sastāv no hukou pārejas analizēšanas, kur tiek izpētīta pāreja no lauku uz pilsētu reģioniem un pāreja no pilsētu uz lauku reģioniem pirms reformu laikā. Apskatīts kādas ir nepieciešamās kvalifikācijas, lai mainītu uzturēšanās vietu un nepieciešamie dokumenti, lai veiktu šo maiņu. Kā arī izpētīta statusa maiņa reformu laikā.

Darbā izmantotie ķīniešu termini rakstīti latviešu valodas transkripcijā, latviskotajai transkripcijai izmantota Kaspara Eihmaņa sastādītā transkripcijas tabula.

1. Hukou aizsākums

Komunistu partija jeb Ķīnas komunistiskā partija pie varas nāca 1949. gadā, kur pie varas bija Mao Dzeduns¹. Viens no valdības mērķiem bija ekonomikas nostabilizēšana starp valsts lielākajām fermu populācijām un augošo pilsētu reģioniem.²

Tā laika viena no lielākajām problēmām Ķīnā bija liela migrācija no lauku reģioniem uz pilsētām, kur cilvēki meklēja labāk apmaksātu darbu. Vēl viens drauds komunistu partijai bija publiski protesti un civilie nemieri, īpaši pilsētās. Plāns, ko Ķīnas Komunistiskā partija izstrādāja, bija ar mērķi nodrošināt stabilitāti visā valstī, izveidot klasifikācijas sistēmu, lai saglabātu datus par visiem iedzīvotājiem Ķīnas pilsētās un laukos. Tad valdība piesaistīja sociālos pabalstus, tādus kā veselības aprūpe, izglītība, sociālā drošība, darba tiesības un citus, pie iedzīvotāju pierakstu vietām, vietējās pašvaldībās. Šo sistēmu sauca par hudzji³ bet tā ir pazīstama arī ar nosaukumu „Hukou”⁴. Hukou sistēma tika ieviesta 1958. gadā, un tā ir spēkā līdz mūsdienām.⁵

Hukou sistēma, ķīniešu valodas lietošanas vārdnīcā tulkota kā „civilās administrācijas orgāns mājsaimniecības vienības reģistrēšanai, galveno reģionu iedzīvotāju uzdevums, kas balstās uz izcelšanās reģiona statusa”.⁶

Praktiskā hukou ieviešana deva atbildes uz visām galvenajām komunistiskās partijas bažām:

- Hukou sistēma efektīvi ierobežo migrāciju starp laukiem un pilsētām. Ķīnieši, kuri maina savu reģistrēto dzīvesvietu zaudē, līdzšinējos hukou piešķirtos veselības, izglītības un sociālās drošības pabalstus, jo to piešķiršana stingri regulēta.
- Ķīniešiem pilsētās tiek dota priekšrocība. Pilsētu iedzīvotāji saņem labākus sociālos pabalstus, jo to pašvaldībām ir lielāki resursi. Pilsētu iedzīvotājiem ir iespēja iegūt augstāk apmaksātas darba vietas, svaukārt lauku strādniekiem tiek ierobežota konkurētspēja pilsētas tirgū. Atvieglojumu režīms ierobežo risku no jebkuras sacelšanās pret komunistisko partiju. Kamēr pilsētas iedzīvotāji izbauda visas tiem piedāvātās iespējas un ērtos pabalstus viņu ģimenēm,

¹ Mao Dzeduns 毛泽东(1893.-1976), kurš zināms arī kā Priekšsēdētājs Mao, bija Ķīna revolucionārais komunistis un Ķīnas Tautas Republikas pasludinātājs, kuru viņš vadīja kā Ķīnas komunistiskās partijas priekšsēdētājs no 1949. gada līdz pat savai nāvei 1976. gadā.

² Šauns Breslings, Mao, Latvija, Rīga, Jumava, 2006, 9.-10.lpp

³ 户籍 Huji- mājsaimniecības pierakstu sistēma

⁴ 户口 Hukou- mājsaimniecības pierakstu sistēma

⁵ Fei-Ling Wang, Organizing Through Division and Exclusion China's Hukou system, Stanford, Stanford University Press, 2005, 12

⁶ 王还, 汉语 8000 词词典 A Dictionary of Chinese Usage:8000 words, Beijing, Beijing Language and Culture University Press, 2008, 536

lauku iedzīvotāji cīnās, jo agrārā kultūra Ķīnas laukos ir ļoti sarežģīta. Zeme daudzos reģionos nav pietiekami auglīga, lai nodarbotos ar zemkopību, reljefs ir kalnains un ekonomiskā infrastruktūra ir vāja. Trūkst modernas lauksaimniecības tehnikas, bieži vien veidojas bīstamas situācijas un piekļuve tīrajam ūdenim ir ļoti ierobežota. Tomēr, ar visām šīm grūtībām hukou sistēma pilda tai izvirzītos mērķus.⁷

Ķīnas iedzīvotāji laukos bija vairāk, kā pilsētās, bet sākot no 2012. gada pilsētās sāk pieaugt populācija, un tā ir lielāka, kā lauku reģionos. Tas pierāda, ka, augot Ķīnas ekonomiskajam stāvoklim, aug arī pilsētas. Līdz ar to, palielinās arī darba piedāvājums, un zemniekiem pilsēta kļūst pievilcīgāka, jo tajās ir iespējams atrast labāk apmaksātu darbu. Patiesībā, rādītāji pierāda, ka Ķīnas lauku-pilsētu migrācija pēdējos gados ir lielāka, kāda jebkad pasaulē redzēta. Vairāk nekā 250 miljoni ķīniešu katru gadu migrē uz lielajām pilsētām. Un bieži vecāki pārvācoties uz pilsētām, atstāj savus jaunākos bērnus pie vecvecākiem. Līdz ar to šie bērni ir aizmirsti upuri Ķīnas ekonomiskajā plaukumā. Kaut arī hukou sistēma ir bijusi veiksmīga daudzus gadus, tā vienmēr ir tikusi plaši apstrīdēta. Komunistu partija ar hukou ir izveidojusi organizētu kastu sistēmu. Lauku ķīnieši šīs sistēmas dēļ ir diskriminēti. Šī netaisnība ir plaši apstrīdēta visos sabiedrības līmeņos. 2014. gadā valdība veic reformas. Reforma noņem lauku hukou un pilsētas hukou apzīmējumu no cilvēkiem. Tagad visi ķīnieši tiek saukti par iedzīvotājiem. Tomēr, lai arī tiek noņemts lauku un pilsētas hukou apzīmējums, tas nav atrisinājums, jo visi sociālie pabalsti joprojām tiek saistīti ar rezidenta dzimto vietu. Ir iespējams pārceļot rezidenta dzīves vietu, bet šis process ir ļoti sarežģīts.⁸

1.1. Baodzjia sistēma

Lai kontrolētu vietējo sabiedrību izveidoja asociācijas un veidoja režīmus, kā, piemēram, baodzija⁹, kas bija Ķīnas tautas pašuzraudzības sistēma.¹⁰

Baodzja ir komunāla paš aizsardzības sistēma, kas tika izveidota Sun periodā¹¹, un tika atjaunota Ķīnas Republikas laikā¹². Tā bija specializēta Lidzja¹³ sistēmai, kas tika izmantota

⁷ Hukou System Explained: China's Internal Passport <http://projectpartner.org/poverty/hukou-system-explained-chinas-internal-passport/>, 2014, skat.[13.01.2017]

⁸ Turpat, [skat. 13.01.2017]

⁹ 保甲 baojia

¹⁰ Prasenjit Duara, The Global and Regional in China's Nation-Formation, United States of America, New York, Routledge, 2009, 54.lpp

¹¹ 宋 Sun periods ilga no 960. līdz 1127. gadam

¹² 民国 Minguo- ilgst no 1912.-1949. gadam

¹³ 里甲 lijia

vietējās pašpārvaldēs. Sun imperators Šendzongs¹⁴, iedvesmojoties no reformera Van Anši¹⁵, uzsāka sistēmu „Drošības grupu likums”¹⁶ un noteica, ka ik pa desmit mājsaimniecībām izveidos drošības grupu¹⁷, kuru vadīja vecākais¹⁸, ik pa piecdesmit mājsaimniecībām izveido lielo drošības grupu¹⁹, kuru vadīja galvenais²⁰, un ik pa piecsimt mājsaimniecībām augstāko drošības grupu²¹, kuru vadīja grupas augstākais vecākais²². Katrā mājsaimniecībā, kurā ir vairāk nekā divi pieauguši vīrieši, nodrošināja sargu²³, taču, gadiem ejot sargu, skaitu samazināja un uz katrām piecām mājsaimniecībām piešķīra vienu sargu, vienu sargu grupu uz divdesmit piecām mājsaimniecībām un vienu galveno sargu grupu uz divsimt piecdesmit mājsaimniecībām. Brīvajā laikā, kad nenotika nekādi lauksaimniecības darbi, katra ciema „spēkavīri”²⁴ tika trenēti. Drošības grupas trenēja policijas spēkus, organizēja nakts apgaitas un bija atbildīgi par arestu veikšanu.²⁵

Bao 保 ir speciāla administratīva vienība.²⁶ Tā bija nozīmīga vienība, kas palīdzēja vietējai pašvaldībai. Katrā ģimenē ir viena persona, kas ir atbildīga par ģimenes darbībām. Ģimenes pārsvarā ir lielas un vairākās paaudzēs, kontrolēt visus ģimenes locekļus bija liela atbildība. Katrās simts mājsaimniecībās bija noformēts viens komūnas atbildīgais²⁷, un uz katrām desmit jia bija bao, kurā arī ir viens atbildīgais. Katrs no tiem ir atbildīgs par to, kas notiek hierarhijā virs viņa un par rīcību, kas notiek zem tā. Lai gan atbildīgie var tik sodīti par atbildības neievērošanas pārkāpumiem, nevienam no atbildīgajiem nemaksāja.²⁸

Šīs sistēmas mērķis bija divpusējs – no vienas puses drošības sistēma atbrīvo vietējo pašvaldību no administratīvajiem pienākumiem. Katras drošības grupas dalībnieki ir apmācīti pareizi reģistrēt iedzīvotājus no mājsaimniecībām, kā arī novērot tos²⁹ un, ja ir nepieciešams,

¹⁴宋 神宗 Song Shenzong, (1048.g.-1085.g.) sestais Sun dinastijas imperators

¹⁵王安石 Wang Anshi (1021.g. – 1086.g.) ekonomists, valstsvīrs, kanclers un dzejnieks, kurš Sun dinastijas laikā mēģināja izveidot lielas sociālekonomiskas reformas

¹⁶保甲法 bao jia fa

¹⁷保 bao

¹⁸保長 bao zhang - vecākais

¹⁹大保 da bao- galvenais

²⁰大保長 da bao zhang-galvenais vecākais

²¹都保 duobao- augstākais

²²都保正 duobaozheng- augstākās grupas vecākais

²³保丁 bao ding

²⁴材勇 cai yong

²⁵ Duara Prasenjit, *The Global and Regional in China's Nation-Formation*, United States of America, New York, Routledge, 2009, 55.lpp

²⁶ Nylan Michael, Loewe Michael, *China's Early Empires A Re-appraisal*, United States of America, New York, Cambridge University press, 2010, 167.lpp

²⁷ 甲 jia

²⁸ Dreyer June Tüefel, *China's Political System Modernization and Tradition*, London, Macmillan Press LTD, 1996, 31.lpp

²⁹连坐法 lian zuo fa

organizēt ciema aizsardzību. Šī drošības sistēma zināmā veidā pārņēma vietējās milicijas pienākumus, kurus parasti veic militārie garnizoni.³⁰

Katras grupas „vadonis” tiek izvēlēts pēc rotācijas sistēmas. Vadonis atbild par to, vai precīzi ir aizpildītas mājsaimniecības formas, kurās uzskaita ģimenes locekļus pēc dzimuma, vecuma, attiecību statusa un nodarbošanās, un to likumu un kārtības nodrošinājums. Vadonis bija atbildīgs arī par kopienas projektiem, tādiem kā dambja uzlabošana, ražas vērošana un milicijas uzdevumi. Ja tika veikts nopietns noziegums, vai ir aizdomas par sacelšanos, viņi lūdza palīdzību tiesai. Vadoņi atbild arī par nodokļu iekasēšanu no cilvēkiem, kas atrodas viņu teritorijā. Viņu darbs bija grūts, nomākts un reizēm bīstams, tāpēc neviens negribēja būt par vadoni.³¹

Baodzjā struktūra mainījās gadiem ejot, oriģinālajā Van Aņši sistēmā tā vienība bija bao, ko uzskatīja par desmit mājsaimniecībām. Taču Miņ dinastijas laikā šo desmit mājsaimniecību vietā izveido desmito tiesu³², un no katras desmitās tiesas, kas ir simts mājsaimniecības, izveido bao. Katrā dzja tika izsniegta plāksne, kas tiek nodota no vienas mājsaimniecības citai, un tā mājsaimniecība, pie kuras dotajā brīdī atrodas plāksne, ir mājsaimniecības galvenais³³ (tāda pati sistēma, kā bao un baodžaņ).³⁴

Katrā reģionā šī sistēma darbojas savādāk. Dažos reģionos vienā dzjā ietvertas četras, bet dažos līdz pat trīspadsmit mājsaimniecībām. Dažos apgabalos pievienoja vēl vienu vienību, kura sastāv no trīsdesmit mājsaimniecībām³⁵ un arī tai bija savs galvenais³⁶.³⁷

Arī Cjiņ dinastijas laikā sistēma mainījās, tajā desmit mājsaimniecības izveido vienu pai³⁸, un desmit pai izveido vienu dzjā, un desmit dzjā izveido bao. Pētījumi liecina, ka zemākais kvazi ir sargs³⁹, kurš pārraudzīja aptuveni divdesmit ciemus, un ir paredzēts, kas darbojas kā ziņnesis starp tautu un valdību.⁴⁰

Kad šī sistēma tika ieviesta arī Ķīnas Tautas Republikā, struktūra saglabājās gandrīz tāda pati, tikai tajā grupa ar vairākiem bao atradās vienā rajonā⁴¹.⁴²

³⁰ Ulrich Theobald, <http://www.chinaknowledge.de/History/Terms/baojia.html> January 22, 2016 skat. [13.01.2017]

³¹ Jonathan D. Spence, The Search for Modern China, United States of America, New York, W.W. Norton & Company, 2013, 125-126. lpp

³² 甲 jia

³³ 甲長 jiazhang

³⁴ Timothy Brook, The Chinese State in Ming Society, Routledge, 2005. g., 36. lpp

³⁵ 当 dang

³⁶ 当長 dangzhang

³⁷ Li Huaiyin, Village governance in North China 1875.-1936.g, Standford University Press, 2005. g., 42-43. lpp

³⁸ 派 pai

³⁹ 相保 xiangbao

⁴⁰ Li Huaiyin, Village governance in North China 1875.-1936.g, Standford University Press, 2005. g., 42. lpp

⁴¹ 联保 lianbao

⁴² Hans J. Van de Ven, Warfare in Chinese history, BRILL press, 2000. g., 357. lpp.

1.2.Lidzja sistēma

Ciematu organizēšana⁴³ jeb ciema darbaspēku serviss⁴⁴, ir vietējās aizsardzības, kā daļa no darba klaušu⁴⁵ un nodokļu organizācija Miņ dinastijas laikā⁴⁶. Pirmo reizi tā tika ieviesta 1370. gadā dažos reģionos dienvidaustrumu Ķīnā. Balstoties uz likumu, 110 mājsaimniecības veidoja vienu ciematu⁴⁷. Pieaugušie vīrieši⁴⁸ no desmit lielākajām un bagātākajām ģimenēm tika izvēlēti par ciema galvenajiem⁴⁹. No katrām desmit mājsaimniecībām bija jāieceļ viens vadonis⁵⁰, ko var tulkot arī kā nodokļu kapteinis. Šī komanda mainījās katru gadu, taču dienesta secība tikai noteikta ik pēc desmit gadiem un pēc tam pārveidota un pieņemts jauns grafiks, kurā ņēma vērā visas izmaiņas mājsaimniecību izmērā un bagātībā. Ja ciema galvenais bija nabadzīga, tad tika ievēlēts kāds cits, bet ja kāds karavīrs atstāja ciemu, vietā bija jāatrod kāds cits. Bija arī atļauts piesaistīt palīgspēkus no blakus ciemiem, ja tas vajadzīgs. Visas mājsaimniecības tika reģistrētas dzeltenajā reģistrā⁵¹. Dzeltenais reģistrs kalpoja par pamatu, lai saskaņā ar kritērijiem noteiktu, kurās darba klaušās ietilpst vajadzīgais vīriešu daudzums uz lauka, kā rezultātā bija sadalītas trīs klases⁵² - atraitnes un atraitņi, pāri bez bērniem, bāreņi un cilvēki, kuri dzīvo vieni, vai cilvēki bez zemes īpašuma, tika atbrīvoti no dienesta, bet, joprojām reģistrēti, kā tā saucamie „atbirēji”⁵³. Viens reģistra eksemplārs tika sūtīts uz ieņēmuma ministriju⁵⁴, bet pārējās trīs palika noteiktajā apgabalā, prefektūrā un provinces administrācijas komisijā⁵⁵.

No sākuma lidzja bija veids, kā aizstāt valsts publiskos pienākumus⁵⁶, laika gaitā arvien vairāk administratīvā atbildība gulās uz ciema galvenajiem, viņi ievāca nodokļus⁵⁷, vai, veica maksu par dažādiem piedāvājumiem, banketiem, būvniecību, nodrošināja vietējo karaspēku

⁴³ 里甲 lijia

⁴⁴ 里役 liyi

⁴⁵ 徭役 yaoyi

⁴⁶ 明 ming (1368.g.-1644. g.)

⁴⁷ 里 li

⁴⁸ 成丁 chengding

⁴⁹ 里長 lizhang

⁵⁰ 甲首 jiashou

⁵¹ 黃冊 huangce

⁵² 三等 san deng

⁵³ 畸零 jiling

⁵⁴ 戶部 hubu

⁵⁵ 布政司 buzhengsi

⁵⁶ 勾摄公事 gou she gong shi

⁵⁷ 催征钱粮 cuizheng qianliang

un daudz ko citu. Sistēma nepalīdzēja palielināt nodokļu ieņēmumus valsts mērogā, bet tas bija nozīmīgs instruments, lai kontrolētu iedzīvotājus.⁵⁸

Sistēma tika pakāpeniski atcelta astoņpadsmitajā gadsimtā, kad darba pakalpojums, beidzot tika apvienots ar lauka nodokli.⁵⁹

Lidzja sistēma tika nodibināta, jo tas bija viens no Džu Juanžana⁶⁰ lielā plāna, lai attīstītu organizatorisko struktūru Ķīnas laukos.⁶¹

1.3. Migrācijas struktūra un laika izmantojums lauku reģionos Ķīnā

Migrācija attīstītās valstīs bieži ir īslaicīga, kurā piedalās tikai daži ģimenes locekļi, tās rezultātā ir sadalījušās mājsaimniecības un ģimenes locekļi tiek šķirti. Nereti tieši bērnu vecāki darbaspējīgā vecumā dodas darba meklējumos uz lielajām pilsētām. Ietekme uz migrantu izcelsmes kopienām ir plaši dokumentēta. Migrācijas ietekmē turīgi audzinātie saņēma lielāku uzmanību nekā pamestie bērni. Ķīnas divkāršā pāreja no kolektīvās / privāti plānotās / tirgus ekonomikas, kas aizsākās 1978. gadā, kuras laikā samazinājās valsts kontrole par darbaspēka mobilitāti, kā rezultātā dramatiski pieauga iekšējā migrācija no lauku uz pilsētu teritorijām. Migrantu apjoms pieaudzis aptuveni no 30 miljoniem 1980. gadu beigās, līdz vidēji 165 miljoniem pēdējos gados. Migrācija uz pagaidu laiku, sakarā ar hukou reģistra sistēmu un zemes īpašnieku tiesībām, kā arī dažādiem ekonomiskajiem uz kulturālajiem faktoriem, veido lielu daļu 'pamesto' populācijas, kas ir aptuveni 59 miljoni bērnu, kuri vēl nav sasnieguši 18 gadus, kas ir aptuveni 28 procenti no lauku reģionā reģistrētajiem bērniem, ir pamesti, un dzīvo vai nu ar vienu vecāku, vai vecvecākiem, vai citiem radiem.⁶²

Pētījumi par lauku mājsaimniecību attīstību valstij nozīmē lielu darba dalīšanu, pamatojoties uz dzimumu un vecumu. Dzimuma dalīšana iezīmē sievietes un vīriešu auglību, kurā sievietes loma ir parūpēties par sadzīvi mājā, bet vīriešu loma ir parūpēties par sadzīvi ārpus mājas. Piemēram, pētījumi rāda, ka sievietes vairāk nekā vīrieši iesaistās mājsaimnieciskās aktivitātēs, kā arī sievietes mazāk ir iesaistītas lauksaimniecības darbos, kuros, visbiežāk, strādā vīrieši. Par bērniem informācijas ir mazāk, jo ir nelegāli strādāt pirms

⁵⁸ Ulrich Theobald, The rural self-administration system, v<http://www.chinaknowledge.de/History/Terms/liija.html>, 2016 [skat. 02.02.2017.]

⁵⁹ Turpat

⁶⁰ 朱元璋 Zhu Yuanzhang (1328.g.- 1398. g.) zināms arī kā Hongwu imperators, Miņ dinastijas aizsācējs un pirmais imperators

⁶¹ Anita M. Andrew, John A. Rapp, Autocracy and China's Rebel Founding Emperors comparing Chairman Mao and Ming Taizu, United States of America, Rowman & Littlefield Publishers, Inc. 2000, 59.lpp

⁶² 2011, World Development, Hongqin Chang, Xiao-Yuan Dong, Fiona Macphail, Labor Migration and Time Use Patterns of the Left-behind Children in Rural China, 1.lpp

15 gadu vecuma sasniegšanas, oficiālās aptaujās nav ziņu par bērniem, tomēr, viņi strādā fermās un algotos darbus.⁶³

Bērni, kuri ar vecākiem ir migrējuši uz citām pilsētām Ķīnā jau sāk strādāt no, aptuveni, 12-15 gadiem. Paaudžu dalīšana pastāv arī Ķīnas lauku reģionos starp vecākajiem mājsaimniecības locekļiem, kuri arī strādā dažādās darba kategorijās. Darbā fermās parasti strādā sievietes un vīrieši vecumā no 36-55 gadiem, tie, kuri nestrādā fermās, bet kaut kur ārpus tās, parasti, ir vecumā no 16-25 gadiem. Mājsaimniecībās, kurās ir pirmsskolas vecuma bērni, bieži vecāka gada gājuma cilvēki uzņemas atbildību par tiem.⁶⁴

Migrāciju var ietekmēt dzimuma un paaudžu struktūra, tādējādi ietekmējot mājsaimniecības sastāvu lauku un pilsētas reģionos. Īpaši daudz atšķirības ir tieši dzimuma sadalē, kur sievietes, kuras parasti uzņemas lauksaimniecības darbus, taču to var mainīt un doties strādāt labāk apmaksātus darbus un viņu atvases paliek pie vecvecākiem.⁶⁵

⁶³World Development, Hongqin Chang, Xiao-Yuan Dong, Fiona Macphail, Labor Migration and Time Use Patterns of the Left-behind Children in Rural China, 2011, 2. lpp

⁶⁴ Turpat, 2. lpp

⁶⁵ Turpat, 3. lpp

2. Ieskats Hukou reģistrā, problēmu analīze

Valsts varas izmantošanai, lai veiktu tautas reģistrāciju, regulētu un ierobežotu iekšējo migrāciju, un veikt populācijas izmaiņas ģeogrāfiskā ziņā, ir gara vēsture. Tomēr tā nav parādība tikai Ķīnas komunistiskajā valstī. Vismaz 33 valstīs visā pasaulē tiek izmantota nacionāli vienota identifikācijas karšu sistēma, pamatojoties uz personas atrašanās vietu un dzīvesvietu, lai noteiktu atšķirīgas rases, tautību un reliģiskos uzskatus, lai sadalītu tos lauku un pilsētu reģionos.⁶⁶

2.1. Hukou reģistrs

Hukou reģistra sistēma ir bijis neaizstājams līdzeklis, īstenojot komunistiskās Ķīnas politiskos, sociālos un ekonomiskos mērķus kopš 1949. gada. Izveidojoties lauksaimniecības ražotnēm un ātrai pilsētas industrializācijas Lielā lēciena⁶⁷ laikā un, regulējot iekšējas provinces migrāciju uz Ķīnas uzplaukuma reģioniem, pēdējos gados hukou laupa pārvietošanās brīvību.⁶⁸

Hukou sistēmas saknes aizsākas jau 11. gadsimtā ar savādāku reģistra veidu - ķīniešu baodzjia sistēmu. Tās galvenais mērķis bija tiesībsardzības un civilā kontrole. Katrs 'bao' sastāvēja desmit 'jia', kamēr katrs 'jia' sevī ietvēra desmit mājsaimniecības. 'Bao' un 'Jia' līderi bija atbildīgi par vietējo kārtību, nodokļiem, drošību un civilajiem projektiem. Jau mazliet tuvāk mūsdienām, hukou ietekmē arī padomju reģistra grāmatu sistēmu.

Hukou sistēmu ir iespējams sadalīt trijās stadijās:

- No 1950.-1970. gadam Ķīnas Komunistu partija izmanto hukou reģistru, lai īstenotu lauksaimniecības kolektīvismu Ķīnas laukos, laikā kad strauji plauka pilsētas. Lauksaimnieki kļūst par daļu no produkta vienības, ražojot graudus un citu labību, kas lēti tiek pārdota citur valstī. Pilsētnieki saņem valdības piešķirtas mājvietas un citas priekšrocības, kā, piemēram, izglītību un veselības aprūpi. Toties no lauksaimniekiem gaida, lai viņi saražotu pietiekami

⁶⁶ Feling Wang, *Organizing Through Division and Exclusion: China's Hukou System*, Stanford, Stanford University Press, 2005, 14. lpp

⁶⁷ Lielais lēcians bija Ķīnas Tautas Republikas ekonomiska un sociāla kampaņa, kuru rīkoja Ķīnas Komunistiskā Partija no 1958. gada līdz 1962. gadam. Kampaņu vadīja Mao Dzeduns, un tās mērķauditorija bija ātri pārveidot valsti no agrāras ekonomikas uz sociālistisku sabiedrību veicot strauju industrializāciju un kolektīvizāciju, bet tas izrādījās neveiksmīgs, kas ievērojami pasliktināja valsts ekonomisko situāciju, kā rezultātā gāja bojā aptuveni 30 miljoni cilvēku

⁶⁸ Alice He, *A brief history of China's 'hukou' system – Part 1*, 2014, <http://economicstudents.com/2014/03/a-brief-history-of-chinas-hukou-system/>, skat. [11.02.2017]

daudz ēdienu gan pilsētniekiem, gan sev. Līdz ar to, ka pilsētās dzīvei bija lielākas priekšrocības, zemnieku migrācija tika ļoti stingri kontrolēta, kas ierobežoja jebkādu kustību no laukiem uz pilsētām, ierobežojot pieeju darbam, pārtikai un pakalpojumiem cilvēku reģistrētajā vietā. Bet, sakarā ar milzīgu darbaspēka pieprasījumu pilsētās, administrācija bija pavirša, un daudzi migranti atrada darbus lielajās pilsētās. Komunistu partija uz šādu soli reaģēja, veicot kampaņas, kuru rezultātā cilvēki no darbiem pilsētās tika atlaisti un nosūtīti uz mazāk blīviem reģioniem, lai attīstītu lauku reģionus Ķīnā.

- 1970.-2000. gadam lauksaimniecības privatizācija noveda līdz darba spēku pārpalikumam lauku apvidos, kamēr ekonomiskā attīstība pilsētās pieauga. Atceļot ierobežojumus migrācijai uz pilsētām, lauku iedzīvotāji varēja doties strādāt uz ražošanu un ekonomiku orientētu darbu lielajās pilsētās, tomēr joprojām tiek liegts piekļūt sociālajiem pakalpojumiem. Sociālās sekas bija, un joprojām ir traģiskas. Daži pilsētās audzināti bērni ir spiesti apmeklēt skolu lauku reģionos, prom no migrantu vecākiem, tāpēc, ka hukou reģistrs nepieļauj tiem apmeklēt publiskās izglītības iestādes lielajās pilsētās. Šādi bērni bieži kļūst noslēgti un sarūgtināti, līdz ar to apdraudot savu akadēmisko sasniegumu un, līdz ar to samazinās arī viņu izredzes apmeklēt universitāti.
- Pēdējos gados Ķīnas izaugsme mazinās, komunistu partija secina, ka ekonomika ir jālīdzsvaro, veicinot patērētāju aktivitāti. Tomēr vēl 260 miljoni migrantu strādnieki Ķīnas lielajās pilsētās ir šķērslis ekonomikas līdzsvarošanai, viņi pelna aptuveni par 1000 juaņiem mazāk, kā pilsētas hukou reģistrētie. Turklāt lielo pilsētu iedzīvotāji iegūst lielākus ienākumus, saņemot palīdzību no dažādiem sociālajiem pakalpojumiem. 2011. gadā tika veikts pētījums, kas atklāja, ka tikai 0.7 procenti no migrantiem bija, iegādājušies mājokļus savās jaunajās pilsētās. Tas nozīmē, ka labklājība ir nevienlīdzīga, un ka daļa Ķīnas viesstrādnieki spēlē lielu lomu otrajā lielākajā ekonomikā pasaulē.⁶⁹

Ķīnas mājsaimniecības reģistrācijas sistēma, jeb hukou spēlē ļoti svarīgu lomu, kontrolējot un ierobežojot lauku migrantus Ķīnā. Visbiežāk lauku cilvēki pieder pie lauku hukou reģistra, un pilsētas iedzīvotāji pieder pie pilsētas hukou reģistra. Pamatmērķis sistēmai ir novērst lauku iedzīvotājus no lauku pamešanas, un atstāt viņus lauksaimniecības nozarē, lai gan tur netiek gūti tik lieli ienākumi, kā lielajās pilsētās. Pilsētas hukou mērķis joprojām ir aizsargāt iedzīvotājus, lai viņi varētu izbaudīt pamata ērtības un sociālās labklājības nodrošināšanu. Hukou ir ne tikai iedzīvotāju reģistrācijas sistēma, bet tā arī ietver sevī

⁶⁹Alice He, A brief history of China's 'hukou' system – Part 1, 2014, <http://economicstudents.com/2014/03/a-brief-history-of-chinas-hukou-system/>, skat. [11.02.2017]

atšķirīgu attieksmi, no dažādiem iedzīvotājiem tādā izpratnē garantējot standarta dzīvošanas un publiskos pakalpojumus.⁷⁰

Liela problēma Ķīnā ir tā sauktie pamestie bērni⁷¹, kuri neizbauda bērnību, bet jau no bērnības ir spiesti dzīvot pieaugušo dzīvi, jo vecvecāki ir par vārgu, lai par tiem parūpētos. Šie bērni visbiežāk nevar iestāties publiskajās skolās un ir spiesti dzīvot ar vecvecākiem un apmeklēt skolu viņu dzimtajās pilsētās. Vecākus šie bērni satiek tikai reizi gadā vai pat vēl retāk.⁷²

Sākotnēji sistēmu izveidoja valdība, pēc komunistu revolūcijas, lai kontrolētu migrāciju no lauku rajoniem uz pilsētām. Kopš tā laika, migrācijas robežas ir pakāpeniski samazinātas, lai veicinātu lauku mobilitāti pēc lielu un neefektīvu lauksaimniecības komūnu sabrukšanas. Balstoties uz pašreizējo sistēmas veidu, lauku iedzīvotāji var reģistrēties savās pagaidu uzturēšanās vietās un legalizēt savu darbu pilsētās. Bet joprojām daudzi ķīnieši dzīvo ārpus sava reģiona, kur ir oficiāli reģistrēti, kur tiem uz sabiedriskajiem pakalpojumiem ir daudz mazāk tiesību. Šajā jaunajā sistēmā pašvaldības iegūst kontroli izlemjot līmeņus gan hukou, gan ārpus hukou migrācijai uz to administratīvo jurisdikciju, kā arī izmantot iespēju izdot pastāvīgas hukou tiesības, kā veidu, lai palielinātu nodokļu ieņēmumus. Pastāv arī veids, kā iegūt pilsētas hukou – to parasti izsniedz netieši, šī prakse ir atšķirīga katrā pilsētām, bet, piemēram, Pekinā to izsniedz, ja iedzīvotāju nodokļi pārsniedz noteiktu līmeni. Kā arī, daudzās pilsētās, pilsētas hukou ir iespējams iegūt, ja ir iegādāta māja. Daudzām pilsētām ir atļauja noteikt savus ieceļošanas kritērijus. Jaunā prakse ir vērsta uz bagātājiem cilvēkiem, un tā varētu būt neatbilstoša parastajiem zemniekiem. Cilvēki ar neatbilstošu vietas hukou tiek uzskatīti par pagaidu migrantiem, lai gan lielākā daļa no tiem tur dzīvo jau gadiem. Valdības galvenais stimuls ir kontrolēt pieeju hukou, ierobežojot izdevumus par sociālajiem pakalpojumiem.⁷³ Ķīnas Tautas Republikas galvenais politiskais kontroles avots ir hukou sistēma. Jau no ĶTR pirmsākumiem hukou sistēma darbojās, lai organizētu un kontrolētu sabiedrību. Tā ir spēlējusi svarīgu lomu, vadot un piešķirot iekšējos līdzekļus un veidojot sociāli ekonomisku ainavu, radot vidi, kura straujā, bet ļoti nevienmērīga ekonomiskā izaugsmē veido spēcīgu autoritāru stāvokli. Galvenās institucionālās un sociālās formas, tādas

⁷⁰ China Economic Review, Jiancai Pi, Pengqing Zhang, Hukou system reforms and skilled-unskilled wage equality in China, 2016, 90.lpp

⁷¹ 留守儿童 liushou'ertong

⁷² Christian Dreger, Tongsan Wang, Yanqun Zhang, Understanding Chinese Consumption: The Impact of Hukou, IZA Discussion Paper No. 7819, 2013, 5. lpp

⁷³ Turpat, 6.lpp

kā lauku - pilsētu sadale un milzīgas reģionālās nepilnības, un, piemēram, sociālā spriedze un konflikti ir hukou sistēmas rezultāti.⁷⁴

Gadu gaitā, neskaitāmi sociālās netaisnības piemēri un sūdzības, kuras rada hukou sistēma, ir veicinājušas kritiku. Uzstājīgas prasības pēc darbaspēka un iedzīvotāju mobilitātes, un plaukstošā tirgus ekonomika ir likusi sistēmai mainīties pēdējos trīsdesmit gados, jo īpaši pēdējā desmitgadē. Pekinas lēmumi un spontānās, vietējo pašvaldību rīcības un reakcijas kopā ar protestiem un spiedienu no sistēmas upuriem noveda pie vairākiem pielāgojumiem un dažiem atvieglojumiem hukou sistēmā. Tā tomēr turpina radīt lielu dalīšanos ķīniešu sabiedrībā. Var domāt, par šo izaicinājuma reformēšanu un galu galā novērst hukou sistēmu par ilustratīvu ekonomikas reformu Ķīnā un mūsdienu ķīniešu sabiedrības pretstatu. Par spīti spēcīgai un plašai pretestībai, sistēma joprojām ir saglabājusies, tās izmaiņas ir vairāk kārt atliktas, stipri notušētas, plaši reklamētas un arvien vairāk lokalizētas un savītas. Patiesībā daži reformas mēri ir kļuvuši striktāki nekā pirms reformas uzsākšanas. Vietējās pašvaldības pie iebraukšanas nosacījumiem ir veikušas tādas izmaiņas, ka pastāvīgā strādnieku migrācija uz pilsētām ir sarežģītāka nekā jebkad. Pekina saglabā stingru kontroli par vārdiem, un darbībām iesaistot hukou sistēmu.⁷⁵

2.2.Sistēma kā kontroles veids

Hukou sistēmai saknes var meklēt jau imperiālajā Ķīnā, kur tā saknes meklējamās piektajā gadsimtā pirms mūsu ēras, Karojošo valstu periodā⁷⁶. Tā tikusi institucionalizēta un pieņemta ar lielu nozīmi Ķīnas imperiālajā politiskajā sistēmā sākot no Cjin dinastijas (3.gs pmē) līdz Cjiņ dinastijai (1644.-1911. gads). Ķīnas Republika (1911.-1949. gads) izveidoja nacionālu hukou sistēmu, kas bija par pamatu ĶTR izveidotajam hukou. Tā izveidota kopā ar centrālo plānošanas ekonomiku 1950 gados, sasniedzot vēl nebijušu vienotību, lauku un pilsētu sadali un valsts kontroli.⁷⁷

Hukou sistēmas juridiskais pamats ietverts tikai divos likumos, *Ķīnas Tautas Republikas nolikums hukou reģistrā*, kas pieņemts 1958. gada 3. janvārī, kas sākumā bija izveidots kā vienkārša sistēma, un *regula par iedzīvotāja personas identifikācijas kartēm*

⁷⁴ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 80.lpp.

⁷⁵ Turpat, 80.lpp.

⁷⁶ Karojošo vastu periods ir Ķīnas vēstures posms, kurš sācies aptuveni 400.gadā pirms mūsu ēras, šis posms Ķīnā sekoja pēc Pavasara un Rudens perioda un beidzās ar pirmās impērijas izveidošanu, kas notika 221. gadā pirms mūsu ēras, kurā izveidojās Cjiņū dinastija. Karojošo valstu periodā, kopumā aktīvi karoja septiņas ķīniešu valstis par Virsvaldību Ķīnā.

⁷⁷ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 81.lpp.

Ķīnas Tautas Republikā, kas pieņemts 1985. gada 6. septembrī. Lai gan Ķīnas Tautas Republikas padome un ministri ir izdevuši simtiem dokumentus, kuri ir pamatoti un ar naudas sodu regulējami, hukou sistēmas kritēriji bieži mainās un, tāpat arī iekšējais kontroles mehānisms, it īpaši pastāvīgā migrācija⁷⁸, ar pārvietojamu hukou. Publisko pakalpojumu ministrija un vietējie publiskie drošības biroji, un policijas iecirkņi pārvalda hukou sistēmas drošību. Īpaša hukou policija ir atbildīga par hukou lietām, katrā hukou zonā: apkaimē, ielā, apgabalā vai darba vienībā⁷⁹. Ar galvenās, provinces un pašvaldības valdību apstiprinājumu tās veic kritiskas izmaiņas un veic izmēģinājuma izmaiņas.⁸⁰

Hukou sistēma pieprasa no katra Ķīnas iedzīvotāja reģistrēties hukou jau no dzimšanas, šī reģistrācija ir juridisks pamats cilvēka identificēšanai. Lauku vai pilsētu kategorijas, deklarētā adrese un vieta, nodarbošanās un citu cilvēku mitināšanās deklarētajā adresē, un ģimenes informācija, kā arī reliģiskie uzskati un fiziskās īpašības ir iekļautas katras personas pastāvīgajā ierakstā. Personas hukou lokācijas vieta un kategorija, vai tips, kuru noteica cilvēka mātes hukou vieta, nevis bērna dzimšanas vieta līdz 1998. gadam, kad bērnam tika atļauts mantot tā tēva vai mātes hukou vietu un kategoriju.⁸¹

Juridiskā pastāvīgā uzturēšanās vieta un neskaitāmi, uz sabiedrību balstītas tiesības, iespējas, ieguvumi un privilēģijas ir ierobežotas katrai atsevišķai hukou vietai. Valdības atļauja ir nepieciešama, lai mainītu savu pastāvīgo hukou vietu uz citu, īpaši, ja tas ir no lauku uz pilsētas hukou. Kopš 1950. gadiem, ceļotājiem, viesiem un pagaidu migrantiem ir obligāti jāreģistrējas vietējā policijas iecirknī, ja viņi paliek ilgāk par trīs dienām. Ja uzturēšanās termiņš ir ilgāks par vienu mēnesi, īpaši, ja cilvēks ir darba meklējumos, personai ir jāpiesakās un jāsaņem atļauja par pagaidu uzturēšanos atļauju, kas var tikt atjaunota vairākas reizes. Ja tiek pieķerti likuma pārkāpēji, tiem piešķir naudas sodus, apcietinājumu, piespiedu pārcelšanu atpakaļ uz dzimto vietu un kriminālu ierakstu vai pat cietumsodu. Hukou dokumenti regulāri tiek izmantoti policijas izmeklēšanās, sociālajā kontrolē un cīņā pret noziedzību.⁸²

Šī visaptverošā sistēma ietver sevī četras sociālpolitiskas kontroles un ekonomiskas attīstības funkcijas, kas kopā veido Ķīnas sociālpolitisko kārtību. Pirmā reģistrē iedzīvotājus, apkopo un uzglabā informāciju par tautu, nodrošina personīgo identifikāciju un apliecina ģimenes stāvokli un mājvietu. Šī valdības funkcija ir redzama arī daudzās citās valstīs.⁸³

⁷⁸ 迁移 qianyi

⁷⁹ 单位 danwei

⁸⁰ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, *Chinese Society change, conflict and resistance*, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 81.lpp

⁸¹ Turpat, 81.lpp

⁸² Turpat 81.lpp.

⁸³ Turpat 81.lpp.

Otrā ir atbildīga par hukou pamata resursu sadali un subsidēšanu izvēlētās populācijas grupās, pārsvarā tās ir pilsētas hukou dzīvojošos. Šī funkcija ir veikusi lielu nozīmi Ķīnas ekonomiskajā attīstībā pēdējos piecdesmit gados, strukturizējot galvaspilsētas kustību, preces un cilvēku resursus pārsvarā pakalpojot rajona galvaspilsētām, kurām ir investīcijas, un piešķirot tām subsīdijas. No 1959.-1962. gadam, kad desmitiem miljonu cilvēku nomira lielajā badā, un cilvēki, kuri mira, lielākā daļā bija lauku iedzīvotāji, un tie bija izslēgti no pilsētas hukou un tiem netika piešķirtas vajadzīgās pārtikas devas.⁸⁴

Hukou sistēmas trešajā apakšpunktā, valdība regulē iekšējo migrāciju, īpaši lauku – pilsētas migrāciju. Pamata principi ĶTR migrācijas kontrolēšanā ir ierobežot lauku – pilsētu un mazo pilsētu – lielo pilsētu migrāciju, tikmēr iedrošinot migrāciju pretējā virzienā. Ķīnas urbanizācija, kas notikusi pirms 2000. gada, ir relatīvi lēni salīdzināts ar ekonomiskās attīstības līmeni. Ķīnā arī pilsētas graustu ir daudz mazāk nekā, salīdzinot ar citām nācijām, kuras ir attīstības procesā, piemēram, Indija vai Brazīlija.⁸⁵

Ceturtais punkts sistēmā ir maz zināms, taču ļoti spēcīgs, kas kontrolē sociālo funkciju, kas balstīta uz noteiktu mērķauditoriju. Pamatojoties uz hukou dokumentiem, policija saglabā konfidenciālu sarakstu ar šo mērķauditoriju katrā kopienā, kuri speciāli tika uzraudzīti, tie parasti ir aptuveni pieci procenti no kopienas kopējās populācijas, ieskaitot bijušos ieslodzītos un politiskos disidentus. Šāda uzraudzība tiek veikta, jo tā ir labāk iespējams uzraudzīt un saglabāt kontroli pār tautu.⁸⁶

Hukou sistēma ir izveidojusi mulsinošu formu ar līdzās pastāvošā, strauji augošu ekonomiku un ievērojamu stabilitāti vienas partijas politiskajā monopolā. Tas palīdz veicināt pastāvīgu lēto darbaspēku skaitu, no kuriem, lielākā daļa, ir izslēgti no tiem ieguvumiem, kurus saņem pilsētās dzīvojošie, un palīdz nodrošināt iedzīvotājus, kuri ir viegli ekspluatējami, un var tikt atlaisti, kad ir vajadzība. 2008.-2009. gadā, kad notika ekonomikas lejupslīde, divdesmit septiņi miljoni migrantu strādnieki zaudēja darbus, kā arī tika aizsūtīti atpakaļ uz to ciemiem, kur tie dzīvoja mazos zemes gabalos, kas piederēja to ģimenēm.⁸⁷

2.3.Reģistra pielāgošana, legalizācija un modernizācija.

Pēdējos trīsdesmit gados, kamēr notikušas vairākas ekonomiskās reformas, arī hukou sistēma ir izmainījusies, tomēr striktās kontroles funkcijas ir saglabājušas savu darbību, atspoguļojot notiekošo cīņu starp uz tirgu pamatojošajiem ekonomiskajiem spēkiem, Ķīnas

⁸⁴ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 82.lpp

⁸⁵ Turpat 82.lpp

⁸⁶ Turpat 83.lpp

⁸⁷ Turpat 84.lpp

Komunistiskās partijas politiskajām prioritātēm un sociālajām prasībām, un pretošanos. Sistēmas resursu sadale un subsīdiju piešķiršana uz lauku rajoniem ir samazināta un paļaujas uz tirgus spēkiem, tādējādi pilsētas iedzīvotāju pārtikas devas un daži citi pabalsti ir pazuduši. Tomēr pilsētas hukou iedzīvotājiem joprojām ir augsti pabalsti, ieskaitot mājoklus, veselības aprūpi, darba vietas un, jo īpaši, izglītību. Piemēram, Pekinā dzīvojošajiem var iestāties universitātē ar zemāku rezultātu, kā netālu esošajā Šanduņas provincē. 2009. gada aprīlī Pekina nāca klajā ar paziņojumu par visaptverošu un vērienīgu reformu veselības jomā, kur plānoja izveidot četrus dažādus medicīniskās apdrošināšanas veidus un veselības aprūpes sistēmas, balstoties uz hukou sistēmu. Vienlaikus paplašinot arī lauku rajonos dzīvojošos, kuri bija bez jebkādas veselības apdrošināšanas. Šī sistēma nodrošināja atšķirīgus pabalstus „pilsētā strādājošie, pilsētas iedzīvotāji, lauku iedzīvotāji un nabadzīgie”.⁸⁸

Iekšējās migrācijas kontrole ir tikusi mainīta un lokalizēta, tāpēc paaugstinājās lauku darbaspēka kustība.⁸⁹

Atrašanās vietu hukou sistēmā apstiprina ar zilā zīmoga hukou⁹⁰, ar tā dažādajām kvalifikācijām, iebraukšanas noteikumiem un īstenošanas procedūras dažādām vietām, kuros tiek noteiktas tiesības uz izvēlēto grupu. Piemēram, 2002. gada aprīlī Šanhajā pārtrauca piešķirt zilā zīmoga hukou tiem, kuri iegādājās tirdzniecības vietas pilsētā apgalvojot, ka ir pārāk daudz jaunu iedzīvotāju. Toties blakus pilsētas turpina piedāvāt bagātājiem Ķīnas iedzīvotājiem pirkt dzīvokļus un tirdzniecības vietas, piedāvājot zilā zīmoga hukou kvotas. Dažas pilsētas vienkārši maina zilā zīmoga hukou ar pastāvīgo hukou. Maz zināma, bet būtiska funkcija mērķtiecīgai cilvēku pārvaldībai paliek centralizēta, stingra un izplatīta. 2000 gados tā ir izplatīta izmantojot slepenpolicijas spēkus, jeb ar valsts drošības aizsardzības palīdzību. 2006. gadā Šanhaja un Šeņdženā ievieš jaunas uzturēšanās atļaujas⁹¹, lai aizvietotu iepriekš izmantotās pagaidu uzturēšanās atļaujas⁹², kas tika izmantotas kā ID kartes visiem migrantiem, kas uzturas noteiktā vietā ilgāk par mēnesi. Jaunās kredītkartes, kas ir ID kartes lielumā un tai iekšā atrodas čips, tagad satur tādu informāciju kā, piemēram, kartes turētāja darba vietu, kredīta vēsturi, kriminālos ierakstus un tā tālāk.⁹³

Kamēr ķīnieši ir informēti par hukou sistēmas klātbūtni un varenību, tā nav minēta ne Ķīnas Tautas Republikas konstitūcijā, ne Ķīnas Tautas Republikas civilajā kodeksā. Tiesību

⁸⁸ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, *Chinese Society change, conflict and resistance*, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 83.lpp

⁸⁹ Turpat 84.lpp

⁹⁰ 蓝印户口 lanyin hukou - pāreja uz vietējo pilsētas hukou

⁹¹ 居住证 juzhuzheng

⁹² 暂住证 zanzhuzheng

⁹³ *Journal of East Asian Studies* 16, Adam Tyner, Yuan Ren, *The Hukou system, rural institutions, and migrant integration in China*, 2016, 331.lpp

attīstības gaisotnē, ir notikušas ļoti daudzas diskusijas par Ķīnas Tautas Republikas Hukou likumu, lai noteiktu sistēmas moderno legālo veidu. Tomēr, līdz 2009. gadam veic ļoti maz pūļu, lai to attīstītu.⁹⁴

Kopš 1986. gada publiskās aizsardzības ministrija ir izveidojusi elektronisku hukou datubāzi, kurā līdz 2002. gadam, gandrīz visi policijas iecirkņi ir datorizējuši hukou pārvaldi. Daudzas pilsētas un rajoni apvienojās reģionālā datora uzskaites bāzē, lai dalītos ar hukou ierakstiem, kura apmēri sasniedz 83% no kopējās populācijas. Tajā pašā laikā, dažas pilsētas izveido pilsētas datora uzskaites bāzes, kas nodrošina momentānas pārbaudes par hukou informāciju, ietverot 650 miljonus iedzīvotāju.⁹⁵

2002. gadā aizsardzības ministrija visām viesnīcām, kurās gultasvietu skaits pārsniedz 50, liek izveidot datora uzskaites sistēmu ar prasību uzreiz pēc viesu ierašanās viesnīcā ievietot apmeklētāju attēlus, lai ziņotu par tiem vietējai policijai. 2005. gadā tādas pilsētas kā Sjameņa, beidza ievadīt datora uzskaites sistēmā visus hukou failus sākot no 1957. gada, kad tika izveidota pirmā pilsētas izmēra hukou datubāze.⁹⁶

2.4. Hukou sistēmas ierobežojumi migrantiem

Hukou sistēma, jeb mājsaimniecības reģistrācijas sistēma, Ķīnā ierobežo integrāciju lielajās pilsētās vairākiem miljoniem migrantu no maziem ciemiem un lauku rajoniem, ierobežojot piekļuvi publiskajiem pakalpojumiem, tādiem kā veselības aprūpei, piešķirtiem bezmaksas mājokļiem, pensiju sistēmām un izglītībai. Tieši šīs sistēmas rezultātā daudziem migrantiem un viņu bērniem ir otrās klases pilsonība, kas parāda, ka Ķīna ir sadalīta divās klasēs, pirmajā, kurā pieder pilsoņi no lielajām pilsētām un otrajā, kurā pieder pilsoņi no mazākajām pilsētām, ciemiem un lauku reģioniem. Migranti finansiālu apstākļu dēļ ir spiesti doties no saviem reģioniem un savām pierakstu vietām, Ķīnas hukou sistēma var novērst migrantus no vietējo publiski pieejamo pakalpojumu izmantošanas pilsētās, kurās viņi strādā. Sistēma veido legālu barjeru starp vietējiem iedzīvotājiem un migrantiem Ķīnas pilsētās un ierobežo Ķīniešu migrantus kā juridiski patstāvīgus iedzīvotājus.⁹⁷

Viens no hukou sistēmas lielākajiem mīnusiem ir novārtā atstātie bērni. Viņi, dzīvojot kopā ar migrantu vecākiem, ir uzauguši pilsētās, bet, kad ir laiks sākt skolas gaitas, viņi ir spiesti doties uz saviem hukou ciemiem, lai iegūtu bezmaksas izglītību. Kamēr Ķīnas ekonomika turpina pieaugt un šī nācija paliek arvien bagātāka un ekonomiski spēcīgāka, tā

⁹⁴ Journal of East Asian Studies 16, Adam Tyner, Yuan Ren, The Hukou system, rural institutions, and migrant integration in China, 2016, 332.lpp

⁹⁵ Turpat, 332.lpp

⁹⁶ Turpat, 332.lpp

⁹⁷ Turpat, 333. lpp

neizvairās no sociālām izmaksām. Viena no tādām ir bērnu paaudze, kura tiek audzināta bez vecākiem, un tos sauc par „pamestajiem bērniem”. Šī parādība galvenokārt ir redzama Ķīnas lauku reģionos, kur ģimenes cenšoties izbēgt no nabadzības pārceļas uz plaukstošajām Ķīnas pilsētām, kur finansiālais stāvoklis ir labāks un ir vairāk darba piedāvājumu. Sekas ir dramatiskas, migrācijas rezultātā, pamestie bērni dzīvo radnieku uzraudzībā un visgrūtākajās dzīves situācijās viņi ir atbildīgi paši par sevi, un arī nākas rūpēties pašiem par sevi. Izaugot bez atbilstošas uzraudzības, bērni bieži cieš no attīstības un uzvedības traucējumiem, kuri ir pienācīgi jārisina. Šī ir sakne sociālo attiecību problēmām, kas var radīt apgrūtinājumu, kad pamesto bērnu paaudze izaugs līdz pilngadībai. Viens no risinājumiem, ko piedāvājusi valdība, ir skolu izveide migrantu bērniem, tomēr šo skolu līmenis ir zemāks par parastajām skolām, kā rezultātā izglītība, ko tās piedāvā, nav tādas pašas kvalitātes, kā parastās skolas. Cits risinājums ir ceļošanas iespēja bērniem, kuru vecāki strādā citur, vasaras brīvlaikā braukt apciemot savus vecākus.⁹⁸

⁹⁸ Joe, China's „Left Behind” Generation, <http://www.word4asia.com/gene-wood/chinas-left-behind-generation/>, 2016, skat. [13.01.2017]

3. Sistēmas reformas un pāreja

Nav pārsteigums, ka hukou sistēma, pēdējos 20 gados, saņem lielu kritizēšanu gan Ķīnas, gan ārpus tās robežās. Tajā laikā ir bijusi vairāki veidi kā 'uzlabot' sistēmu. Pirmais veids, kā to centās darīt, bija, nodot fiskālo un administratīvo pilnvaru zemākajiem valdības līmeņiem. Vadība no centrālās valdības tika nobīdīta uz vietējām valdībām. No 1990. gadu vidus vietējai valdībai bija liela ietekme, izlemjot pilsētu hukou dzīvojošo administratīvo jurisdikciju. Šīs izmaiņas atļauj pilsētām piedāvāt vietējo pilsētas hukou tiem, kuri ietilpst noteiktās normās, parasti tie bija bagāti vai labi izglītoti cilvēki. Daži blakus esošie rajoni piešķīra lauku hukou iedzīvotājiem pilsētas hukou, ar pieeju dažiem sociālajiem pabalstiem, apmaiņā, ja viņi atdos sev piederošās lauksaimniecības zemes īpašumus. Otra veida reforma bija veidot hukou sistēmu „cilvēcīgāku”, piemēram, piedāvājot pilsētas hukou bērniem vai migrantu vecākiem, kuru bērni vai vecāki jau ir saņēmuši šo statusu. Tomēr, šīs korekcijas ir darījušas pavisam maz, lai mainītu šo sadali hukou sistēmā. Diskriminācija pret laukos dzīvojošajiem un viesstrādniekiem pilsētās joprojām turpinās. Un sakarā ar krīzi no 2008.-2009. gadam lauku hukou stāvoklis pasliktinājās, jo krīzes laikā aptuveni 23miljoni laukstrādnieku zaudēja darbu, jo bija milzīga lejupslīde Ķīnas eksportā. Krīzes pirmajos mēnešos bija augsts bezdarba līmenis, migrantu strādniekus atlaida, neizmaksājot algas, kas noveda līdz masu protestiem, kurā atlaistie strādnieki iesaistījās kautiņos ar policiju. Pieauga „otrās paaudzes” migranti, tie bija izglītotāki un apzinājās savas tiesības, ko nesaprata viņu vecāki, līdz ar to, viņi nebija iecietīgi pret pārkāpumiem un netaisnību, un aizstāvēja sev piederošās tiesības.⁹⁹

Galvenais ekonomiskais arguments hukou sistēmai ir saprotams, tā plaši atbalsta gan akadēmisko, gan politisko uzskatu. Šis uzskats skaidro, ka Ķīnas ekonomikai ir liela ietekme uz eksportu pēdējos 20 gados, kā arī atspoguļo būtiskas strukturālās problēmas nepietiekamajos iekšzemes patēriņa pieprasījumos. Galvenais iemesls mazajam pieprasījumam ir nepārprotami saistīts ar hukou sistēmu, maz ienākumu lauku iedzīvotājiem un migranti strādnieki, tas ir, lauku hukou populācija.¹⁰⁰

Vairāki nesenie notikumi pierāda, ka hukou sistēma ir svarīga Ķīnas vadībai. 2009. gada decembrī notika plēnums, lai veiktu izmaiņas un noteiktu ekonomisko darba kārtību sākot ar 2010. gadu, iniciatīvu bija plānots ieviest mazajās un vidēja lieluma pilsētās, lai veicinātu iekšzemes patēriņu. Tādu pašu iniciatīvu ierosināja komunistu partijas centrālās komitejas 1.

⁹⁹ Kam Wing Chan, Population and Development Review, The Household Registration System and Migrant Labor in China: Notes on a Debate, 2010, 361. lpp

¹⁰⁰ Turpat, 361. lpp

dokumentā, ar datumu, kad stājas spēkā, janvāra beigās 2010. gadā. Dokumentā bija rakstīts, ka lauku migrantu viesstrādnieki varēs uz pagaidu laiku strādāt mazajās un vidējās pilsētās, iegūstot tādus pašas sociālās garantijas un pakalpojumus, kā tiem, kas ir reģistrēti pilsētas hukou.¹⁰¹

1980. gadu beigās, dažas vietējās valdības sāka veidot hukou sistēmu ar lielākām iespējām, jo palielinājās iedzīvotāju kustība no lauku rajoniem uz pilsētām. 1988. gadā vietējās instances Aņhwei provincē izveidoja iespēju iegādāties pilsētas hukou, kā rezultātā lauku hukou reģistrētajiem bija jāmaina mājsaimniecības reģistrācija no lauksaimnieku uz ne lauksaimnieku statusu. Līdz 1992. gadam gandrīz visās provincēs ieviesa līdzīgas sistēmas, kur summa svārstījās no dažiem tūkstošiem līdz vairākiem desmit tūkstošiem juaņu. Ne tā kā parastais hukou, par ko bija atbildīga centrālā valdība, tos izplānoja vietējās pašvaldībās, kā svarīgu ieroci, lai iegūtu ienākumus no nodokļiem.¹⁰²

Sākot ar 2000. gadu, lielākās pilsētas sāka veidot savas hukou kontroles sistēmas, bet apjoms un hukou specifika ievērojami atšķīrās. Jo lielāka pilsēta jo grūtāk iegūt vietējo pilsētas hukou statusu. Daudzas lielās pilsētas atvieglāja kritērijus, par hukou piešķiršanu. Šidzjadžuan pilsēta Hebei provincē, ir pirmā, kas provinču līmenī novērsa hukou liegumus un, divu gadu laikā, piešķīra 450 tūkstoši jaunu hukou statusu. Tomēr vairumā pilsētu reformas ir minimālas, tikai ļoti neliela daļa lauku migrantu atbilda vajadzīgajiem kritērijiem, tādiem kā atbilstošs izglītības līmenis (vismaz bakalaura grāds) un finansiālā spēju, ar iespēju īrēt vismaz 100 kvadrātmetrus kādā no lielajām pilsētās, tikai tad tiek piešķirta vietējā hukou un atļauta pieeja pilsētas piešķirtajiem sociālajiem pabalstiem. Īsāk sakot, hukou reforma nav plaši izplatīta vai pilnībā liberalizēta.¹⁰³

Plašākā un reālākā hukou reforma tika veikta vairāk nekā 20 000 pilsētās un ciemos, kas tika raksturots kā ‘minimālu nosacījumu minimums un pilnīga atvērtība’(要求最低限度的条件和完整的开放¹⁰⁴). 1997. gadā valsts padome apstiprināja izmēģinājuma shēmu piešķirot pilsētas hukou lauku viesstrādniekiem, kuriem bija stabili darbi pilsētās un kuri jau divus gadus bija dzīvojuši vienā no 382 izvēlētajām pilsētām. Ne tā kā iepriekšējos gados, migrantiem nebija jāmaksā milzīgas summas. 2001. gadā, dažus gadus pēc eksperimenta sākuma, vairākos reģionos publiskās drošības ministrija palielināja reformas mazajās pilsētās. Vairākumā gadījumā, tās bija minimālas prasības – stabils ienākumu avots un fiksēta

¹⁰¹ Kam Wing Chan, Population and Development Review, The Household Registration System and Migrant Labor in China: Notes on a Debate, 2010, 362. lpp

¹⁰² UC San Diego School of International Relations & Pacific Studies, Shijie Yang, The Impact of Hukou Reform on the Rural and Urban Income Gap, 2011, 2. lpp

¹⁰³ Turpat, 3. lpp

¹⁰⁴ 要求最低限度的条件和完整的开放 yaoqiu zuidi cianidu de tiaojian he wanzheng de kaifang

dzīvesvieta mazajās pilsētās. Šī tiek uzskatīta par nozīmīgāko soli hukou reformā, kopš sistēma tika ieviesta. 2003. gadā valsts padome izdeva apliecinājumu, ka lauku migrantiem ir tiesības strādāt pilsētās. Lai gan joprojām migrantiem ir dažādi nosacījumi, kritēriji ir zemi, piemēram, nav noteikta cik lielai kvadrāturai jābūt mājoklim, vai kādam jābūt izglītības līmenim. Vēl viena svarīga iezīme šai reformai bija, ka novadu līmenī pilsētas veicināja migrāciju, kurā lauksaimnieki var dabūt hukou no viņu oriģinālajiem novadiem. To sauc par Dzijudicjanji¹⁰⁵, kura norāda migrāciju tajā pašā administratīvajā vienībā. Šī politika tiek veikta, lai veicinātu attīstību pilsētu un lauku uzņēmumos, lauksaimniekus mudināja strādāt netālajās pilsētās, kur jaunie uzņēmumi meklē darbaspēku.¹⁰⁶

Ir veiktas dažādas reformas, gan nacionāla izmēra, provinciāla, gan pilsētu reformas. Viena no nacionāla izmēra reformām tika veikta 1997. gada 10. jūnijā, kad Valsts padome paziņoja par to, ka uzsāks eksperimentālu programmu, lai mainītu sistēmu mazākās pilsētās un mazpilsētās, liekot pilsētām piešķirt vietējo hukou sākotnējiem lauku hukou īpašniekiem, ja tiem ir fiksēta dzīves vieta, un viņi tur dzīvo vairāk nekā divus gadus, kā arī, ja tiem ir stabils ienākumu avots. Arī 2000. gada jūlijā, kad Komunistiskā partija un Valsts padome ierosina, ka visās mazpilsētās un pilsētās jāatļauj lauku hukou īpašniekiem kļūt par noteiktās pilsētas hukou īpašniekiem, ja tiem ir fiksēta dzīvesvieta pilsētā un ar stabili ienākumi bija nacionāla izmēra reforma.¹⁰⁷

Tika veiktas arī provinciāla izmēra reformas, piemēram, 2001. gada 13. jūlijā Aņhui¹⁰⁸ Provinces vadība liek vietējām pašvaldībām piešķirt vietējo hukou indivīdiem, kam ir noteikta uzturēšanās vieta un stabili ienākumi, kā arī novērš lauku un pilsētas hukou atšķirības, kā arī izveido izņēmumu pilsoņiem, kuri darbojas administratīvajās, izglītības vai investīciju jomās. Pekinas¹⁰⁹ provincē, pilsētas noteikumos tika veiktas dažādas izmaiņas, 1995. gada 14. aprīlī, 1997. gada 4. jūnijā un 2002. gada 29. martā. Provinču valdībām bija jāpiešķir pastāvīga iedzīvotāja statuss personām, ja tām bija vai nu fiksēta dzīves vieta, vai stabili ienākumi, kā arī piešķir vietējo hukou, ja iedzīvotāji darbojas profesionālajā, izglītības vai investīciju jomā. Visiem viesstrādniekiem bija jāreģistrējas darba birojā, kur bija jāsaņem pagaidu uzturēšanās atļauja. Pekinas provincē izveidoja arī jaunas soda sankcijas, ja pieņēma darbā, vai, ja dzīvesvietā dzīvojošajiem nav pagaidu uzturēšanās atļaujas. Džedzjanas¹¹⁰

¹⁰⁵ 就地迁移 jiudi qianyi- migrācija tajā pat vietā

¹⁰⁶ UC San Diego School of International Relations & Pacific Studies, Shijie Yang, The Impact of Hukou Reform on the Rural and Urban Income Gap, 2011, 4. lpp

¹⁰⁷ John Marshall, China: Urbanization and Hukou Reform, <http://thediplomat.com/2013/10/china-urbanization-and-hukou-reform/>, 2013, [skat. 2017.17.04]

¹⁰⁸ 安徽 Anhui

¹⁰⁹ 北京 Beijing

¹¹⁰ 浙江 Zhejiang

provincē provinces valdības direkcija, 2002. gada 29. martā pieņem lēmumu, Džedzjanas novados un mazo pilsētu robežās piešķirt vietējo hukou indivīdiem, kuriem ir noteikta uzturēšanās vieta un stabili ienākuma avoti. Kā arī, lai samazinātu grūtības iegūt vietējos hukou, lielās un vidējās pilsētās iegādāties māju un iegūt labu izglītību. 2003. gada 28. martā, Džansu¹¹¹ provincē, provinces valdība paziņo, ka novada valdība piešķirs pastāvīgā iedzīvotāja statusu personām, kurām ir vai nu fiksēta dzīvesvieta, vai stabils ienākumu avots, kā arī tiem, kuri strādā profesionālajā, izglītības vai investīciju nozarēs. Čuncijnas¹¹² pašvaldības valdība 2003. gada 29. jūlijā paziņo, ka Čuncijnas reģionā lauku hukou turētājiem ar noteiktu dzīvesvietu un stabilu darbu atļauj izsniegt vietējo hukou, kā arī nosaka ierobežojumus, lai iegādātos mājokli, respektīvi, atļauj viena mājokļa iegādi. 2003. gada 30. septembrī Gaņsu¹¹³ pašvaldības vadība paziņo, ka piešķirs vietējo hukou personām, kurām ir noteikta dzīves vieta un stabili ienākumi, kā arī tiem, kuri darbojas profesionālajā, izglītības vai investīciju jomā. Gaņsu vadība paziņo arī, ka novērš lauksaimniecisko un pilsētas hukou atšķirības. Hunaņas¹¹⁴ provinces valdība 2003. gada 13. augustā maina noteikumus, un pasludina, ka personām, kurām ir noteikta dzīves vieta un stabili ienākumi var mainīt savu hukou, kā arī novērš lauksaimniecisko un pilsētas hukou atšķirības. 2004. gada 13. augustā Hubei¹¹⁵ province izziņo, ka novērš lauksaimniecisko un pilsētas hukou atšķirības 2004. gada 30. augustā Šanhajas¹¹⁶ pašvaldība izdod regulu par to, ka ikvienam, kurš Šanhajā dzīvo vairāk nekā trīs dienas, ir nepieciešams izņemt pagaidu uzturēšanās atļauju. Lai iegūtu pagaidu atļauju, nepieciešams iesniegt policijā pierādījumus par stabilu darba vai studiju vietu, kā arī piešķirt atļauju, lai ir iespējams pieteikt bērnu vietējā skolā, iegūt sociālos pabalstus un lai varētu strādāt valsts iestādēs. Šaņdunas¹¹⁷ provincē 2004. gada 11. oktobrī izsludina, ka tiek atcelti „migrācijas kontroles centri”, kurus patstāvīgi izveidoja vietējās pilsētas pašvaldības, lai iekasētu naudu no migrantiem, kā arī vietējās sabiedriskās drošības biroji apstiprina, ka prot reģistrēt hukou.¹¹⁸

Tika veiktas arī izmaiņas atsevišķās lielajās pilsētās, piemēram, 2004. gada 12. februārī Čendu¹¹⁹ pilsēta paziņo, ka līdz 2007. gadam likvidēs lauksaimniecības un

¹¹¹江苏 Jiangsu

¹¹²重庆 Chongqing

¹¹³甘肃 Gansu

¹¹⁴湖南 Hunan

¹¹⁵湖北 Hubei

¹¹⁶上海 Shanghai

¹¹⁷山东 Shandong

¹¹⁸ Congressional – Executive Commission on China, Special Topic Paper: China's Household Registration System: Sustained Reform Needed to Protect China's Rural Migrants <http://www.cecc.gov/publications/issue-papers/cecc-special-topic-paper-chinas-household-registration-system-sustained>, skat. [2014.18.04]

¹¹⁹成都 Chengdu

nelauksaimniecības hukou atšķirības. 2004. gada 19. jūnijā Naņdzjinas¹²⁰ valdība izdod mandātu, ka personas, kurām ir fiksētas dzīvesvietas mazās pilsētās un ir stabili ienākumu avoti, var pārvērst savu hukou par vietējo, kā arī novērsa lauksaimniecības un nelauksaimniecības hukou atšķirības. Šeņjana¹²¹ 2004. gada 7. jūlijā paziņo, ka atceļ pagaidu uzturēšanās atļaujas un visas ar to saistītās maksas, aizstājot to ar automātisko reģistrācijas sistēmu, kas pieprasa reģistrēt migrantus vietējā policijā, sniedzot informāciju par savu dzīvesvietu un darbu, kā arī garantē tiesības pret fizisku aizskaršanu. 2004. gada 14. septembrī Guandžou¹²² pašvaldība izziņo noteikumu maiņu, ka mazās un lielās pilsētas, kas atrodas tuvu Guandžou, ļauj lauku hukou turētājiem ar fiksētu dzīves vietu mazās pilsētās un ar stabiliem ienākumiem, mainīt hukou uz vietējo. Kā arī papildu noteikumu, ka lauku iedzīvotāji, kuriem ir noteikta dzīves vieta Guandžou pilsētā, jau vismaz piecus gadus, ir stabili ienākumi un ir piedalījušies pilsētas aizsardzības programmā, var saņemt Guandžou pilsētas hukou. Pašvaldība novērsa arī lauksaimnieciskās un nelauksaimnieciskās hukou atšķirības. 2004. gada. 2. septembrī Vuhaņas¹²³ pašvaldība pieņem lēmumu, ka novērš pagaidu uzturēšanās atļaujas sistēmu, kā arī izveido migrantu vadības centru.¹²⁴

Tika veiktas reformas arī mazākās pilsētās. Džjiņhua¹²⁵ pilsētā, Džedzjanas provincē sabiedriskā drošība izsludināja paziņojumu, ka personas, izņemot lauku strādniekus, kuri dzīvo Džjiņhua apkārtnē un ir stabili ienākumi, var pārvērst hukou uz vietējo. Savu hukou var mainīt arī iedzīvotāji, kuri darbojas profesionālajā, administratīvajā vai izglītības jomā. Haņšui¹²⁶ pilsētā Hebei provincē 2003. gada 10. oktobrī vietējā valdība veica izmaiņas, kurās noteikts, ka ja cilvēkam divus, vai vairāk, gadus pilsētā ir pastāvīga dzīves vieta un stabils ienākumu avots, var mainīt savu hukou uz pilsētas. Tiek izveidoti arī atsevišķi izņēmumi uz pilsoņiem, kuri strādā izglītības jomā. Valdība novērsa arī lauksaimniecības un pilsētas hukou atšķirības, un visiem pienākas vienādi pabalsti. Džjansu provinces Toņdžou apgabalā 2004. gada 22. jūlijā pašvaldība veica reformas, kā, piemēram, piešķirt vietējo hukou, ja persona atbilda vienam no tālāk norādītajiem faktoriem – ja persona ir iegādājusies dzīvesvietu, ir noteikts izglītības līmenis, vai ir veicis kādus ieguldījumus. Toņdžou apgabalā veica arī izmaiņas, kas saistīti ar migrējošajiem strādniekiem, atļāva pieņemt vietējo hukou, ja persona ir strādājusi kādā pašvaldības publiskajā iestādē vismaz piecus gadus, maksā sociālās

¹²⁰南京 Nanjing

¹²¹沈阳 Shenyang

¹²²广州 Guanzhou

¹²³武汉 Wuhan

¹²⁴ Ankit Panda, China Announces Limited Hukou Reform, <http://thediplomat.com/2014/07/china-announces-limited-hukou-reform/>, 2014, skat. [2017.19.04]

¹²⁵金华 Jinhua

¹²⁶衡水 Hengshui

apdrošināšanas nodokļus un tai pieder juridiska dzīvesvieta. 2004. gada 22. jūlijā izmaiņas savos noteikumos, kas saistīti ar hukou veica arī Jininga¹²⁷ pilsēta, kas atrodas Šaņduna reģionā. Tās vietējā valdība, kā jau daudzās mazajās pilsētās, veica izmaiņas, ka, ja persona pilsētā dzīvo jau divus gadus un tai ir noteikta dzīves vieta, kā arī stabili ienākumi, var mainīt savu sākotnējo hukou uz Jiningas hukou. Novērsa arī atšķirības starp lauksaimniecības un pilsētas hukou. Fudzjaņas¹²⁸ provincē Niņhua¹²⁹ pilsētā izmaiņas veica 2006. gada 17. jūlijā, un tās noteica, ka personām, kurām jau vismaz divus gadus ir pastāvīga dzīvesvieta pilsētā un stabils ienākumu avots, ir tiesības saņemt vietējo hukou. Tiek izveidoti arī izņēmumi, attiecībā uz pilsoņiem, kuri strādā administratīvos darbus, izglītības vai investīciju laucīnos.¹³⁰

Ķīnas nekustamo īpašumu tirgus, gadu gaitā ir izveidojies milzīgs, taču lielākā daļa īpašumu ir tik dārgi, ka migranti tos vienkārši nevar atļauties. Vietējās pašvaldības visā Ķīnā, saprotot situāciju, ir piešķirušas subsīdijas jauniešiem pilsētu, iedzīvotājiem māju iegādei, taču summa joprojām ir pārāk maza. Ķīnas centieni izveidot mājokli, kas apmierinātu migrantu pieprasījumi, tikai dažos gadījumos ir veiksmīgi, parasti tas vairāk saistās ar naudas piesavināšanos, nelietderīgām mājokļu vienībām, nepareizi izrēķinātām faktiskajām vienībām un īpašumu slikto kvalitāti. Neskatoties uz faktu, ka trūkst mājokli, arī atrast darbu jaunā pilsētā migrantiem ir grūti. Pētījumi liecina, ka vairāk nekā pusei aptaujāto migrantu Čuncjinas pilsētā bija ļoti grūti atrast stabilu darbu, jo tie nepārzina pilsētu un tie nav atrodami sociālajos portālos¹³¹. Valdība, lai iedrošinātu cilvēkus, braukā uz zemāka līmeņa pilsētām, piedāvājot iedzīvotājiem pilsētas hukou, taču lielākajai daļai tas nešķiet pievilcīgi, jo tie vēlas dzīvot lielākās un vairāk attīstītās pilsētās. Ķīnas lielākajās pilsētās ekonomika pati par sevi ir milzīga, tajās ir ļoti daudz attīstītas nozares, lieli uzņēmumi un labas darba iespējas, kurās pārsvarā maksā vairāk nekā zema līmeņa pilsētās. Neskatoties uz valdības solījumu jauniešiem lauku migrantiem sniegt pieeju sociālajiem pakalpojumiem, pakalpojumu kvalitāte joprojām ir liela problēma, lai gan valdība ir veikusi lielus ieguldījumus, Ķīnā trūkst ārstu un citu medicīnas darbinieku, lai apmierinātu strauji augošo pieprasījumu. Tāda pati problēma ir arī izglītības ziņā, kurā vēlamie standarti, jo īpaši attīstošajos rajonos, joprojām ir ļoti zemi.¹³²

Čuncjinas eksperiments arī parādīja kādu panākumu šo problēmu risināšanai. Laikā, kamēr Bo Sjilai¹³³ bija pilnvarots partijas sekretārs, pilsētas valdība iztērēja 15 miljardus

¹²⁷ 济宁 Jining

¹²⁸ 福建 Fujian

¹²⁹ 宁化 Ninghua

¹³⁰ Recent Chinese Hukou Reforms <https://www.cecc.gov/recent-chinese-hukou-reforms> skat. [2017.04.29.]

¹³¹ 微信, QQ- weixin, qq aplikācijas

¹³² Spencer Sheehan, China's Hukou Reforms and the Urbanization Challenge, february 22, 2017, <http://thediplomat.com/2017/02/chinas-hukou-reforms-and-the-urbanization-challenge/> skat. 06.05.2017

¹³³ 薄熙来 Bo Xilai (1949.-) bijušais Ķīnas politiķis, Komunistu Partijas sekretārs Čuncjinas pilsētā

dolāru, uzcēla 13 miljonus kvadrātmetrus lielus valsts mājokļus, piešķīra 3 miljonus pilsētas hukou un ieguldīja veselības aprūpes uzlabošanā, kā arī uzlaboja izglītības sistēmu un sociālo drošību. Tomēr šāda mēra uzlabojumu izmaksas nozīmēja, ka šāda veida uzlabojumi, kādus veica Čuncjinā, nav piemērota citās Ķīnas daļās. Ir aprēķinātas aptuvenās izmaksas, kas sevī ietver visaptverošu politikas plānu, lai veiktu plašu hukou palielināšanu. Tas varētu izmaksāt aptuveni 14500 dolārus, kas nozīmē, ka tiktu uzlaboti sabiedriskie pakalpojumi, tādi kā izglītība, veselības aprūpe, lai katrs migrants varētu pretendēt uz pilsētas hukou dzīvesvietām. Kopā tas sanāktu 14,5 miljoni, un par papildus miljonu iedzīvotājiem piešķirtu pilsētas hukou statusu. Taču, ņemot vērā nepieciešamos finansējumus, daudzas Ķīnas vietējās pašvaldības uzskata, ka, lai finansētu politiku un paplašinātu pilsētas hukou tiesības, var nepietikt līdzekļu.¹³⁴

3.1.Lielā reforma

Hukou sistēma nodrošina labu rādītāju gan apkartnei, gan cilvēku apdzīvotībai Ķīnas Tautas Republikā divdesmit pirmajā gadsimtā. 2001. gada 30. martā Pekina izdod paziņojumu par lielo hukou sistēmas reformu, kas balstās uz 1997. gadā iesniegto prasību no aizsardzības ministrijas. Tās mērķis ir atvieglot iekšējās migrācijas aizliegumus noteiktām grupām, tādām kā, pensionāriem, bērniem, „talantīgajiem”¹³⁵ un nodarbinātiem strādniekiem. Privātās firmas, tās var būt gan Ķīnas, gan ārzemju firmas, var noligt darbiniekus ar nelielu ieinteresētību par to hukou statusu. Bet tie ir spiesti pārliecināties, ka viņu darbiniekiem ir vai nu pastāvīgais hukou vai derīga uzturēšanās atļauja. Dažas pilsētas atļāva tiem, kuri nav vietējie iedzīvotāji, bet tiem ir stabils darbs, iegūt vietējās apdrošināšanas, veselības aprūpes plānu un pat pensiju plānus.¹³⁶

Desmitiem gadu vecas, lauku – pilsētu migrācijas kvotas mazajās pilsētās ir vienkāršotas. Šī reforma ātri tiek pārdēvēta par „Hukou apmaiņā pret talantu un naudu”. Galvenajās pilsētās, tādā kā Pekina, cena bija tik augsta, ka no galvaspilsētas 2.37 miljonu pagaidu hukou turētāju, 1999. gadā tikai 715 ģimenes atbilda vietējā hukou iegūšanas prasībām. Daudzviet vietējās vadības sāka piešķirt hukou pret māju iegādi. Reformatori centās absorbēt lielāko daļu ar pilsētu saistītos iedzīvotājus mazākās pilsētās, lai garantētu, ka urbanizācija nav slogs lielajām pilsētām. Valdība plāno piecu gadu laikā, līdz 2006. gadam, pabeigt šo reformu, lai izveidotu integrētu darba tirgu pilsētas un lauku iedzīvotājiem

¹³⁴ Spencer Sheehan, China's Hukou Reforms and the Urbanization Challenge, february 22, 2017, <http://thediplomat.com/2017/02/chinas-hukou-reforms-and-the-urbanization-challenge/> skat. 06.05.2017

¹³⁵ Cilvēki, kuriem bija augstskolas diploms

¹³⁶ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 85.lpp

Austrumu Ķīnā, lai novērstu tirgus sadrumstalošanu. Tomēr šis plāns, šķiet, ir atlikts un apturēts gandrīz lielākajā daļā reģionu galvenajos centros.¹³⁷

Lai pievērstos iekšzemes kritikai un izveidotu labāku internacionālu tēlu, amatpersonas ir centušās mazināt mazo pilsētu un lauku hukou atšķirības. Bieži izmantota metode ir pārdēvēt to nosaukumus lauku un pilsētas hukou, tā vietā izmantot iedzīvotāja hukou, kas joprojām atšķiras starp pastāvīgo un pagaidu hukou, tādējādi izvairoties no vārdu savienojuma – lauksaimniecības hukou. Bet lielākā daļā iecelšanas noteikumi joprojām tiek ierobežoti, un tos kontrolē iekšējā migrācija un urbanizācija.¹³⁸

Tikai astoņus mēnešus pēc lielās reformas sākuma, 2002. gada vidū, pēc Pekinas valdības norādījumiem, lielais pārdēvēšanas vilnis tika apturēts. Lielā reforma tiek iepauzēta valsts mērogā, lai nodrošinātu vienmērīgu Ķīnas Komunistisko partijas vadības maiņu. Oficiāli apturēšana ir nepieciešama, jo valdība nespēj pielāgoties lielajam skaitam jauno pilsētu iedzīvotājiem. To ļoti labi redzams Džendžou pilsētā. 2004. gada 20. augustā Henan provinces hukou policija pārtrauc jauno hukou lietas, kuras sākās 2001. gadā, kas ļoti viegli ļauj nepiederošām personām kļūt par Džendžou hukou turētājiem. Iemesls šai pēkšņajai pārtraukšanai ir, ka straujais populācijas pieaugums rada sastrēgumus uz ceļiem un lieliem vietu iztrūkumiem skolās, kas noved pie lielas sociālo pabalstu sarukšanas, izveidojot lielu spiedienu uz ārstniecības iestādēm, un ļoti palielina noziedzības līmeni, tādējādi apdraudot iedzīvotāju drošību. Džendžou trīs gadu laikā pieņēma 250 tūkstošus jaunu iedzīvotāju. Šo 10% iedzīvotāju pieaugumu nopēla pilsētas pirmiedzīvotāji un, izmantojot plašsaziņas līdzekļus, ziņoja par savu neapmierinātību. Sakarā ar lielo parasto migrantu ieplūšanu pilsētā skolas vecuma bērniem, kuriem tagad ir pieeja pilsētas skolām, jo tiem tiek piešķirti pilsētas hukou, un skolas, kuras nevarēja nepieņemt migrantu bērnus, bija pārpildītas, un vienā klasē bija pat no 80-90 cilvēku, kā arī pilsētas ielas ir pārpildītas. Pilsētas vadība ātri aptur tās ieceri kļūt par pilsētu ar pieciem miljoniem iedzīvotāju, un atgriežas atpakaļ pie vecajiem iebraukšanas noteikumiem, kas tiek izveidota, lai vietējo hukou piešķirtu cilvēkiem, kuriem ir universitātes grāds vai ja tiem ir lieli ienākumi. Daudzas pilsētas izdara to pašu.¹³⁹

Galvenais jautājums ir viens no vadošajiem interešu un prioritāšu jautājumiem, kas nav saistīts tikai ar resursu trūkumiem. Kamēr Džendžou nebija līdzekļu, lai uzlabotu savus trūkumus, kas saistīti ar transporta pakalpojumiem, izglītību un vides aizsardzību, Huidzji apgabals, kurš ir ļoti nabadzīgs, 2004. gadā tērē milzu summas, būvējot ofisus un dzīvošanas

¹³⁷ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 85.lpp

¹³⁸ Turpat, 85.lpp

¹³⁹ Turpat, 86.lpp

kompleksus, lai tas izskatītos un būtu tikpat liels, kā Amerikas Savienoto Valstu Baltais nams.¹⁴⁰

Šāda viegla pieeja hukou sistēmas maiņai, kā tā ir Džendžou, apdraud sistēmas stabilitāti. Piešķirot vietējo hukou statusu tik viegli un automātiski tiem, kuri iztur kvalifikāciju, kā, piemēram, ja iedzīvotājs sāk dzīvot pie radiem pilsētā, var noliegt pagaidu uzturēšanās atļaujas statusu un obligātā apmeklētāju reģistrēšana ir svarīgs nosacījums, lai novērotu, kontrolētu un periodiski izslēgt populācijas mobilitāti politiski nestabilos pilsētas centros. Repatriācijas maiņa un ierobežojumi uz nejaušas ID kartes pārbaudīšanu samazina atvieglojumus migrantiem, īpaši tiem, kuri atbilst vietējiem ieeļošanas noteikumiem, lai reģistrētos un iesniegtu savas prasības vietējā policijas iecirknī.¹⁴¹

Pēc straujas reformas apturēšanas daudzas pilsētas atsāk un nostiprina pagaidu uzturēšanās atļauju sistēmas, kas tika atcelta, tikai gadu vai divus iepriekš. Atjauno kontroli, lai cīnītos pret migrantu neapmierinātību par hukou piešķiršanas atcelšanu. Divus gadus pēc reformas atcelšanas, 2006. gadā Džendžou atsāk piešķirt pagaidu uzturēšanās atļaujas un veic nejaušas ID pārbaudes, ja cilvēks izskatās aizdomīgs. Daudzās pilsētās tiek veikti līdzīgi labojumi.¹⁴²

Bet hukou sistēma turpina liekties, paaugstinās sociāli politiskais spiediens, ko izraisa lauku kopienas un lielās lauku - pilsētu ienākumu atšķirības. Tas noved pie masu nemieriem un protestiem, un protestu skaits no 8700 tūkstošiem 1993. gadā pieaug līdz pat 84000 tūkstošiem 2005. gadā. Pekina centās labot situāciju uz un izlīdzināt lauku iedzīvotāju aizvairojumu, īpaši ar tiem, kuri ir potenciālie migrantu strādnieki un daudzi no tiem bija jauni, nemierīgi un labi izglītoti, tādējādi atkal paceļot hukou sistēmu atpakaļ ierindā.¹⁴³

2005. gada oktobrī drošības ministrija pasludināja jaunu reformu veidu – lielo un dziļo reformu. Mērķis bija izveidot valstiski vienotu hukou sistēmu un izveidot hukou kategoriju, kas izdzēs milzīgās lauku – pilsētu atšķirības un nākotnē atvieglo migrāciju, būtisks uzsvars tiek liekts uz vidējām un lielajām pilsētām. Lielā ienākumu atšķirība starp laukiem un pilsētām tiek uzskatīta par galveno politisko draudu, lai veidotu harmonisku sabiedrību. Pašvaldības notušejojot lauku – pilsētu dažādībām hukou sistēmā aizvietojojt pastāvīgo iekārtu

¹⁴⁰ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 86.lpp

¹⁴¹ Fei-Ling Wang, Organizing Through Division and Exclusion China's Hukou system, Stanford, Stanford Univeristy Press, 2005, 106. lpp

¹⁴² Turpat, 107. lpp.

¹⁴³ Turpat, 108. lpp.

pret pagaidu iekārtu, nosaucot to par dzīvojamo hukou¹⁴⁴. Aktīva reformas atsākšana tiek izziņota 11 no 31 reģiona.¹⁴⁵

Taču šī cenšanās notušet reformu joprojām ir galvenokārt tukša vairumam lauku iedzīvotājiem, patiesībā lauku iedzīvotāji pēc šīs reformas ir lielāki zaudētāji, nekā pirms kategorijas nosaukuma maiņas. Lauksaimniecības hukou pārtraukšana nozīmē to, ka daudzi ciemu iedzīvotāji, kuri dzīvo tuvu strauji augošām pilsētām, valdībai zaudē sev piederošās tiesības uz zemes gabaliem. Valdība vienkārši paziņo urbanizācijas beigas un nacionalizēja zemes īpašumus¹⁴⁶. Zeme tiek pārdota augstākajam cenas solītājam izsolēs, kad simtu, pat tūkstošu vērtas zemes tiek atdotas vietējām amatpersonām un tiem, kam ir sakari valsts instancēs. Bijušie zemnieki kopš 2003. gada centrālajai valdībai zaudē arī subsīdijas, kas tiem piešķirtas kā lauku zemes īpašniekiem, tomēr tiem ir izredzes nodrošināt darbu, kas nav saistīti ar strādāšanu laukos, tāpēc, ka pilsētās nav pietiekami daudz strādājošo. Turklāt, neskaitot to, ka zemniekiem tiek atņemtas zemes, sākot strādāt pilsētās, viņi zaudē arī piekļuvi sociālajiem pabalstiem, kas tiek piešķirti tikai vietējiem hukou īpašniekiem. Kā rezultātā, reālās sekas, pēc šādas notušetās hukou sistēmas reformas bija palielināt to zemnieku skaitu, kuri piederēja pie „trīs nē”¹⁴⁷ - ne zemes, ne darba, ne sociālās labklājība. Tiek lēsts, ka šādu zemnieku skaits līdz 2005. gada beigām ir pat 40 miljoni.¹⁴⁸

Iespējams redzot tukšumu jaunajā hukou veidolā vai lielo neuzticību starp valdības amatpersonām, daudzi zemnieki nepiekrīt atteikties no saviem lauksaimniecības hukou un zemes īpašumiem. Daudzi sāk ņemt vadību savās rokās, 2007. gadā, vairākos reģionos izveidojas „labās rokas” kustība¹⁴⁹, ko uzsāk pašnodarbinātie zemnieki, veicot pretestības pret zemes īpašumtiesību atņemējiem, kuri sadarbojās ar vietējām amatpersonām. Heilundzjanas provincē¹⁵⁰ tiek izveidota šāda zemnieku grupa, apgalvojot, ka pārstāv 40 tūkstošus zemnieku no 72 ciemiem un tie atklāti apgalvo, ka zemes īpašuma tiesības ir to cilvēku tiesības. Šādu grupu līderi ļoti ātri tika sagūstīti un nogādāti policijas iecirkņos. Pekinas pašvaldība strādāja pie tā, lai izdotu vairākus rīkojumus, kas ierobežo pašvaldības tieksmi uz zemju atņemšanu un paaugstina naudas kompensāciju par zemi, un pat maina hukou kategoriju zemniekiem, kuriem vairs nepieder zemes gabals. Šādi aizliegumi pret zemes lietošanas tiesībām

¹⁴⁴ 住户 zhuhu

¹⁴⁵ ¹⁴⁵ Fei-Ling Wang, *Organizing Through Division and Exclusion China's Hukou system*, Stanford, Stanford University Press, 2005, 107. lpp

¹⁴⁶ 收归国有 shougui guoyou

¹⁴⁷ 三不 sanbu

¹⁴⁸ .Beijing S&T Daily, Beijing, March 6, 2008

¹⁴⁹ 定则 dingze

¹⁵⁰ 黑龙江 heilongjiang

apvienojumā ar hukou diskrimināciju noved ciema iedzīvotājus līdz tādām līmenim, ka tiek veikti milzu protesti, lai aizsargātu savu zemi un citas tiesības.¹⁵¹

Pāris dienas pēc tam, kad Aizsardzības ministrija paziņo par tās reformu 2005. gada oktobrī, pat Siņhua ziņu aģentūra¹⁵² ziņo, ka ministrija acīmredzami ir mainījusi tās attieksmi, un nolēma, ka tā vairāk nerunās par notikušajiem grozījumiem. Ir skaidri redzams, ka Aizsardzības ministrija, galvenais hukou sistēmas reformas īstenotājs, kopš 2001. gada ir ierosinājis atvieglot sistēmas lomu regulējot iekšējo migrāciju, dzēšot dažādību starp lauku un pilsētas kategorijām un samazinot, ar reformu saistītos sociālo diskrimināciju konfliktus, kamēr citas ministrijas un vietējās pašvaldības turpina uzspiest lielās reformas. Guaņduņas provinces vietējās amatpersonas uzskata, ka, pat kontrolēta lauku – pilsētu migrācija, katru gadu vidēji par 10% paaugstina vietējo sociālo izdevumu summu, kas ir par daudz pat bagātām provincēm. Tāpēc tādas pilsētas kā Džēndžou, Guaņdžou un Nandzjina vairākkārt mīkstināja un pat apturēja hukou reformas, bet mazākās pilsētās, tādās kā Huhhota¹⁵³ un citas pilsētās Iekšējā Mongolijā¹⁵⁴ pārliecinoši pieturējās pie hukou dažādības un necentās novērst atšķirības starp lauku un pilsētu hukou. Viņi atteicās piešķirt vietējos pilsētas hukou pat kvalificētiem lauku migrantiem, kurus ieteica Pekina un provinces pašvaldība, un atklāti paziņoja, ka tas ir maznozīmīgs faktors.¹⁵⁵

2008. gada beigās oficiālie mediji ziņo, ka reforma atkal ir iestrēgusi dēļ plaši izplatīto pretestību starp likumīgo interešu grupām un vietējām pašvaldībām, kas ir pret līdzekļu pārdali. Provinces, kuras izmēģināja dažādas sistēmas metodes, visas piedzīvo grūtības un cilvēku pretestību. Pašvaldībās, kurās hukou forma tika ieviesta, lai aizstātu lauksaimniecības uz ne-lauksaimniecības rodas daudzi šķēršļi, lai saglabātu lauku un pilsētu iedzīvotājus atšķirtus. Starp tām ilgi esošas, bet tagad skaidrāk redzamas ir atšķirības un diskriminācija pret iedzīvotājiem, kuri nesen mainījuši savu statusu darba ziņā, sociālajā statusā, izglītībā, veselības aprūpē, algu līmenī, sociālajā drošībā un darba apmācībās. Aizsardzības ministrijas ministra vietnieks Bai Dzjingfu¹⁵⁶ godīgi atzīst, ka reforma varētu turpināties tikai kā fragmentāri norobežojošā metodē. Siņhua ziņu aģentūra 2008. gada beigās secina, ka galvenais hukou reformas šķērslis ir no lielākajām interešu grupām un dažādajām centrālās

¹⁵¹ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 87.lpp

¹⁵² 新华社 xinhuashe

¹⁵³ 呼和浩特 Huhehaote

¹⁵⁴ 内蒙古 Nei Menggu

¹⁵⁵ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 88. lpp

¹⁵⁶ 白景富 Bai Jingfu – (1945.-) bijušais Ķīnas Tautas Republikas Aizsardzības ministrijas ministra vietnieks

valdības darbības formām. Hukou reforma kļūst par galveno pārbaudījumu Ķīnas Komunistiskās partijas pārvaldes kapacitātei.¹⁵⁷

Trīs gadus pēc plānotās reformas pabeigšanas, 2009. gadā, hukou sistēma nedaudz mainīja tās lauku un pilsētu atšķiršanas lomu un regulē iekšējo migrāciju. Pekinas pagaidu atļauju sistēma turpinās, ziņojumi, stāsti un komentāri Ķīnas mēdijos par netaisnību, neracionalitāti un patiesības trūkums sistēmā, īstenībā ir lauku – pilsētas sadale, un tas ir tas pats, kas jau bija septiņus, astoņus gadus iepriekš. Pat austrumu piekrastes populārās vietās, kā Pērļu upes deltā, lokālais hukou pret ienācēja hukou un lauku – pilsētu atšķirības bija acīmredzamas.¹⁵⁸

3.2. Intelīgenes kritika par hukou sistēmas reformu.

Pēdējā desmitgadē, īpaši pēdējos gados, Ķīnas intelīgenes skaļi kritizē hukou sistēmu un pieprasa vērā ņemamas izmaiņas. Kritiķi galveno lomu pievērta oficiālas reformas ierobežojumiem. Demogrāfi secina, ka reformas ideja par vienotiem laukiem un pilsētām visticamāk neizdosies. Daudzi ķīniešu lasītāji, izmanto interneta anonimitāti un izsmej mēdiju pārlieku lielo uzmanību. 2005. gada beigās Vaņ Taijuaņ¹⁵⁹ komentē, ka jaunās idejas un darbības par tā saukto ceturto reformu ir jau atkārtotas vecās reformas idejas pasniegšana savādākā veidolā, kas, jau reiz ierosinātas 1998. gadā un atkārtoti ierosinātas 2001. gadā. Viņš noslēdza savus novērojumus par hukou reformas pēdējiem pieciem gadiem, citēju: „Pasludinātie reformu pasākumi nevar būt īstenoti; ieviestos pasākumus nevar pabeigt; izdarīto nevar labi savienot ar nepieciešamajām izmaiņām, lai piešķirtu vienādas tiesības un pabalstus lauku/pilsētu iedzīvotājiem.”¹⁶⁰

Kā vadošais zinātnieks, hukou galvenais speciālists un bijušais hukou virsnieks Aizsardzības ministrijā, Vaņ ir Pekinas hukou turētājs. Arī viņa tēvs ir pilsētas hukou turētājs, taču mazā pilsētā Sičuaņas provincē. Lai saprastu, kāpēc ir nepieciešamas izmaiņas hukou sistēmā. Vaņ tēvam bija insults, un viņš nevarēja saņemt medicīnisko ārstēšanu labākā, lielākā slimnīcā Pekinā, jo viņa medicīniskā apdrošināšana sedz ārstēšanu tikai vietā, kur atrodas viņa hukou. Daži kritiķi aizdomājas pat tālāk, viens no tādiem bija profesors Hu Sjiņdou¹⁶¹, kurš ir ļoti atklāts par savu viedokli. Kā profesors Hu minējis, tad šī sistēma neatbilst konstitūcijai un

¹⁵⁷ Cheng Honggen, Hukou reform cannot be just a relocation, China News Net, Beijing, January 8, 2007

¹⁵⁸ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 89.lpp

¹⁵⁹ 王泰元 Wang Taiyuan - Ķīnas Tautas republikas valdošais hukou sistēmas pilvarotais un bijušais Aizsardzības ministrijas virsnieks

¹⁶⁰ Outlook Weekly, Beijing, November 22, 2005

¹⁶¹ 胡星斗 Hu Xingdou

viņš aicina to atcelt. Viņš lielo reformu kritizē jau kopš 2001. gada, saucot to par bezjēdzīgu un neproduktīvu. Atsaucoties uz daudziem citiem, profesors ir pārliecināts, ka reformas notušēšana patiesībā slikti ietekmēja lauku iedzīvotājus, jo tā piešķir vietējām amatpersonām dažādus iemeslus, atņemt zemes no lauku iedzīvotājiem, veicot kategorijas maiņas, kas it kā piedāvā ne vairāk kā tikai pilsētas iedzīvotāju statusu, bet patiesībā vienkārši zaudē zemi.¹⁶²

Arī Ju Dzjanžon¹⁶³ ir izsaka viedokli par šīm reformām. Balstoties uz Ju teikti, viņš jau no paša sākuma apgalvo, ka galvenā veiksmes atslēga, lai samazinātu lauku – pilsētu trūkumus, augošos konfliktus un sociālo spriedzi starp lauku nemierniekiem, ir ļaut cilvēkiem, īpaši zemniekiem, organizēt vietējās pašvaldības un izveidot neatkarīgu un efektīvu tiesu. Līdzīgi kā daudzi Ķīnas intelektuāļi, viņš tomēr ir par reformu, nevis tās atcelšanu, bet skarbi pierasa atņemt zemniekiem to zemes un atcelt tādu pakāpi kā pilsētas iedzīvotāji. Pretēji ierosinājumiem atcelt hukou sistēmu pavisam, Ju uzstāj, ka lauku – pilsētu dažādība ir jāsaglabā, lai pasargātu ciemu iedzīvotājus no korumpētām amatpersonām. Viņš ir par politisko tiesību paplašināšanu un tiesībām veidot neatkarīgas arodsabiedrības, lauksaimnieku apvienības un neatkarīgu juridiskās sistēmas nostabilizēšanu, kā arī, par augstākām valsts piešķiršanas subsīdijām.¹⁶⁴

Daudzi citi eksperti un ietekmīgi zinātnieki kā Ge Dzjansjon¹⁶⁵, He Veifaņ¹⁶⁶ un Cjin Hui¹⁶⁷ dalās ar Ju uzskatu vairākos veidos. Arvien pieaug kritika apskatot hukou sistēmu, īpaši skatoties no cilvēku un pilsoņu tiesībām, īpaši, ja salīdzina 1990. gadu beigas, kad kritika tika centrēta uz sistēmas ekonomiskajām netaisnībām.¹⁶⁸

Ķīnas lielākās pilsētas, tādās kā Pekina, Šanhaja, Guāņdžou, Šendžena ir uzstādījušas grūtas kvalifikācijas prasības, kas balstās uz hukou pretendenta izglītības līmeni, nodokļu maksājumiem un darba pieredzi. Mazākās pilsētas, kuras nav tik attīstītas un tajās ir mazāks iedzīvotāju statuss, uzstādījušas vieglākas regulas un saskaņā ar centrālās valdības mērķi ir nodrošināt šajās apgabalos papildus darbavietas, lai veicinātu ekonomisko izaugsmi. Tāpēc Ķīnas Aizsardzības ministrija norāda, ka noteiktās regulas neattiecas uz pilsētām, kurās centrālajos rajonos ir mazāk nekā 3 miljoni pastāvīgo iedzīvotāju. Taču, neskatoties uz valdības mēģinājumiem piesaistīt viesstrādniekus zemāka līmeņa pilsētām, un uzlabot ekonomisko līdzsvaru starp mazāk attīstītajiem reģioniem, strādnieki, kuri izvēlas mainīt

¹⁶² Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 89.lpp

¹⁶³ 于建嵘 Yu Jianrong – ietekmīgs Ķīnas lauku ekonomikas un Ķīnas sistēmas augstākā līmeņa eksperts

¹⁶⁴ Yu Jianrong, We cannot simply abolish the hukou system, Social Science Daily, Shanghai, December 1, 2006

¹⁶⁵ 葛剑雄 Ge Jianxiong

¹⁶⁶ 贺卫方 He Weifang

¹⁶⁷ 秦晖 Qin Hui

¹⁶⁸ Elizabeth J. Perry, Mark Selden, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000, 90.lpp

pilsētas saskaras ar lielām grūtībām, tādējādi vairāki miljoni migranti nav ieinteresēti pieteikties pilsētas hukou iegūšanai. Migrantiem, kā daļa no pieteikuma, lai iegūtu pilsētas iedzīvotāja statusu, nākas atdot tiesības uz savu zemi lauku apvidos un tos ļoti bieži summa, ko viņi saņem par savu zemi, ir niecīga, ja vispār saņem. Tieši šīs zemās kompensācijas dēļ vai īpašumu atdošana atbildīgajām valsts ierēdņiem ir galvenais nemieru iemesls Ķīnā. Papildus tam, ka cilvēkiem ir palicis maz investīciju, lai sāktu dzīvot pilsētā, tam visam klāt vēl zaudē atbalstu savā dzimtajā pilsētā, ja gadās, ka tomēr pilsētā nevar dabūt darbu. Neskatoties uz valdības solījumiem nodrošināt atbilstošas īpašuma tiesības un par nodoto zemi piešķirt adekvātu kompensāciju, pētījumi liecina, ka nekas daudz nav mainījies. Tas nozīmē, ka migrantiem ir mazs stimul, lai apsvērtu ideju pārvākties uz tuvākajām pilsētām.¹⁶⁹

3.3. Plānotās reformas

Ķīnas premjers Li Kečjaņ¹⁷⁰ ir apsolījis, ka sakārtotā veidā valsts atļaus migrantu strādniekiem kļūt par pilsētas iedzīvotājiem tuvāko piecu gadu laikā. Vēstulē, ko viņš raksta migrantu strādnieku godināšanas ceremonijā Li saka, ka Ķīna uzlabos pilsētas iedzīvotāju atļaujas sistēmu veidā, lai nodrošinātu migrantu strādnieku tiesības. Ķīnas mājsaimniecības reģistra sistēmā, migrantu strādniekiem ir ļoti grūti iegūt un mainīt savu deklarēto dzīves vietu jaunajās pilsētu mājās. Kā rezultātā, daudziem strādniekiem ir liegta iespēja iegūt medicīnisko aprūpi un to bērni nevar izglīties vietējās pilsētu skolās. Pašreizējās valdības galvenais mērķis ir atrisināt hukou problēmas, kas darbojas kā de facto¹⁷¹ šķērslis pilnīgai pilsētu integrācijai, kas daudziem ķīniešiem ir aktuāla tēma.¹⁷²

2015. gadā Ķīnas Valsts padome paziņo, ka līdz 2020. gadam tā varētu piešķirt pilsētu uzturēšanās atļaujas līdz 100 miljoniem pastāvīgajiem pilsētas iedzīvotājiem, kas ir ļoti liels skaitlis, taču līdz 2014. gadam aptuvenais migrantu skaits ir 274 miljoni. Tas ir saskaņā ar valdības pakāpeniskās reģistrācijas sistēmas reformas pieeju. Li atzīmē to, ka process būs kārtīgs, tāpēc tas būs lēns, taču stabils, tāda pati taktika kā Ķīnā ir pieņemta līdz šim. Iemesls tam, kāpēc viss notiek lēni, ir cieši saistīts ar pabalstiem, ko piešķir hukou pilsētu iedzīvotājiem. Pašvaldības risks ir liels, jo tiek rēķināts par lielu pieplūdumu no tiem, kuri vēlēšies iegūt oficiālu atļauju, ka ir pilsētas iedzīvotāji un visi pieprasīs piekļuvi sociālajiem pabalstiem no pilsētas. Tajā pašā laikā, tie, kuriem jau ir šādas privilēģijas, negribēs dalīties ar

¹⁶⁹ Spencer Sheehan, China's Hukou Reforms and the Urbanization Challenge, February 22, 2017 <http://thediplomat.com/2017/02/chinas-hukou-reforms-and-the-urbanization-challenge/>, skat. 06.05.2017

¹⁷⁰ 李克强 Li Keqiang

¹⁷¹ Saskaņā ar faktu; faktiski

¹⁷² Shannon Tiezzi, China's Plan for 'Orderly' Hukou Reform, February 03, 2016, <http://thediplomat.com/2016/02/chinas-plan-for-orderly-hukou-reform/> skat 05.05.2017

valsts piešķirto finansējumu un var sākties lieli nemieri no abām pusēm. Ķīnas stratēģija līdz šim ir bijusi lēna un ļoti izvēlīga, lai nodrošinātu pilsētās elitārus iedzīvotājus un lai saglabātu kontroli pār migrāciju. Pamatojoties uz Ķīnas Valsts padomes plāniem, hukou reformas veidā tiks atlasīti tikai noteikti migranti, tie kurus Sji Dziņpiņ¹⁷³ 2015. gada februārī nodēvē par vēlamajiem cilvēkiem. Šis apraksta cilvēkus, kuri ir saskaņā ar to ir definēti, darba pieredzi, labs izglītības līmenis un dzīvojamā platība kādā no viņu izvēlētajām pilsētām. Tiek lēsts, ka lielākajās pilsētās kā Šanhaja un Pekina, veiks ļoti stingras pārbaudes un būs grūti iegūt iedzīvotāja statusu, taču mazākās pilsētas to iegūt būs vieglāk.¹⁷⁴

¹⁷³ 习近平 Xi Jinping

¹⁷⁴ Shannon Tiezzi, China's Plan for 'Orderly' Hukou Reform, February 03, 2016, <http://thediplomat.com/2016/02/chinas-plan-for-orderly-hukou-reform/> skat [05.05.2017]

4. Hukou pāreja

Hukou sistēma un individuālie mēģinājumi iegūt hukou mobilitāti ir veidojusi sociālo noslāņošanas mūsdienu Ķīnā. Visbiežāk tiek veiktas neformālas migrācijas, bet savas hukou konversijas dēļ starp lauku un pilsētu reģioniem gadu gaitā stiprina hukou sistēmu. Liels skaits cilvēku pārceļas uz pilsētu teritorijām, bez iespējas pārvērst to hukou, šie cilvēki neformāli tiek saukti par mainīgo populāciju¹⁷⁵, galvenokārt ir tēmēti mainīt dzīvesvietu ekonomisku apstākļu iespaidā, un kaut kādā veidā panāk būtisku mobilitātes augšupeju ekonomikas ziņā. Lauku un pilsētu hukou pāreja ir svarīga institucionālā moduļa augšupejai, salīdzinot ar dzīvošanas vietas maiņu, hukou maiņu panākt ir daudz grūtāk, taču, ja tas ir iespējams, ar daudz lielākiem ieguvumiem. Arī mūsdienās, joprojām, ir grūti pārmainīt hukou no lauku reģiona uz pilsētas. Tas liecina, ka institucionālā barjera, kura sadala pilsētas un laukus sektoros, ir ļoti grūti pārvarēt ciemu iedzīvotājiem. Lai gan skaits, cik daudzi ir mainījuši savu hukou, ir mazs, hukou maiņas nozīmīgums sociālajā kustībā ir liels, tas ir smags ceļš, lai sasniegtu iedzīvotāju augšupejošas kustības.¹⁷⁶

4.1. Hukou pāreja no ne-lauksaimniecības hukou uz lauksaimniecības un lauksaimniecības uz ne-lauksaimniecības laikā pirms reformas

Hukou maiņa no ne-lauksaimniecības un lauksaimniecības parasti ir politiski noteiktas formas migrācija. Ekonomiskā sabrukuma laikā, 1960. gada sākumā, atšķirība starp pilsētu un laukiem paplašinājās, tāpēc bija piekļuve darbavietām valsts sektorā un, jebkāda veida darbs, pilsētās bija liegts lauku iedzīvotājiem. 1960. gadu sākumā pirmo un vienīgo reizi vēsturē Ķīnas Tautas Republikas laikā, nebija pieejamas nevienas darbavietas. No 1961. gada līdz 1964. gadam valdība uz valsts mēroga badu un budžeta krīzi reaģēja, atlaižot 20 miljonu valsts darbinieku, un nosūtīja tos atpakaļ uz laukiem, ieskaitot tos nesenos migrantus un tos, kuri pilsētās strādā jau desmit, vai vairāk gadu. Šie darbinieki zaudē ne tikai savu darbu un algu, bet arī pilsētas uzturēšanās atļaujas. Lielākā daļa tika nosūtīti uz laukiem, tādējādi pilsētas nodrošinājās, ka slogs no tām ir noņemts un novirzīts uz lauku apgabaliem. Tīrā migrācija no pilsētām uz laukiem 1962. gadā ir 13,9 miljoni un 1964. gadā 20,3 miljoni. Visi

¹⁷⁵ 流动人口 liudong renkou – mainīgā populācija

¹⁷⁶ 蔡昉, Cai Fang, 张车伟, Zhang Chewei, 都阳, Dou Yang, 城乡就业问题与对策, Chengxiang jiuye wenti yu duice, 北京:社会科学文献出版社, Beijing: Shehui kexue wenxian chubanshe, 2002, 5. Lpp,

iedzīvotāji, kuri migrēja, zaudēja gan savu darbu, gan uzturēšanās atļauju. Lielākā daļa tiek pastāvīgi nosūtīti dzīvot uz laukiem.¹⁷⁷

No 1960. gada pat pilsētu pašvaldības sektora darbinieku bērni saskārās ar lielām grūtībām, lai iegūtu valsts darbu un saglabātu pilsētas iedzīvotāju statusu. Pastāvīgs darba trūkums valsts sektorā pilsētās pastiprinās arī jauniešu vidū. Tas 1960. gada beigās ir svarīgs faktors, kas noved valsti nosūtīt 17 miljonus pilsētu vidusskolu absolventu pamest dzīvi pilsētā un pārvākties uz dzīvi laukos. Darbinieku atlaišana 1960. gadu sākumā dramatiski pastiprina pilsētu un lauku, rūpniecības un lauksaimniecības plaisu.¹⁷⁸

Saskaroties ar ekonomiskajām, demogrāfiskajām un nodarbinātības krīzi, valsts nodod fiskālo slogu uz lauku apgabaliem. Pārtikas krājumi sasniedz katastrofālu līmeni, tam seko Lielais lēciens. Kamēr pilsētas pārtikas patēriņš 1954. gadā samazinās no 236 kilogramiem gadā vienai personai uz 180 kilogramiem 1961. gadā. Lauku rajonos tas samazinājās no 205 kilogramiem gadā uz 154 kilogramiem no 1961. gada līdz 1964. gadam. No 1960. gadu sākuma parādās pārmaiņas, ir iespējams mainīt dzīvesvietu vai pieņemt darbu zemākā līmenī, bet ir praktiski neiespējams pāriet uz augstāku darba līmeni.¹⁷⁹

Process, lai pārietu no lauksaimniecības uz ne-lauksaimniecības hukou ir ļoti nozīmīgs, lai ierobežotu plūsmu no laukiem uz pilsētām, šajā procesā ir vairāki svarīgi faktori.¹⁸⁰

Visi Ķīnas Tautas Republikas pilsoņi, personas statuss saskaņā ar noteikumiem tiek dalīts divās kategorijās, viens ir norēķinu veids un otrs pēc sociālekonomiskajām tiesībām. Pirmā kategorija ir hukou reģistrēšanās vieta¹⁸¹, tas balstās uz personas pastāvīgo dzīvesvietu. Visbiežākās kategorijas reģistrācijas sistēmā ir pilsētu centri un lauku apdzīvotās vietas. Vietējā hukou reģistrācija definē personas tiesības attiecībā uz ekonomisko un sociālo darbību konkrētajā vietā.¹⁸²

Otra kategorija ir hukou statusa reģistrācija¹⁸³, tā tiek saukta par lauksaimniecības reģistru, pretēji ne-lauksaimniecības reģistram. Šī klasifikācija tiek izmantota, lai persona iegūtu tiesības saņemt valsts subsidētu pārtiku un citas privilēģijas. Šī sistēma sākās 1950. gadā, bet vēlāk, kad tā attīstās abām klasifikācijām nav atšķirību un nav nekādas faktiskās

¹⁷⁷ Mark Selden, *The Political Economy of Chinese Development*, Armonk :M.E. Sharpe, 1993, 79. lpp

¹⁷⁸ Turpat, 80. lpp

¹⁷⁹ Turpat, 80. lpp

¹⁸⁰ Zhang Qingwu, *Collection of Essays on Household Registration Change and Floating Population*, Beijing, Public Security University Press, 1994, 7. lpp

¹⁸¹ 户口所在地- hukou suozaidi

¹⁸² Chan Kam Wing, Zhang Li, *The Hukou system and rural-urban migration in China: Processes and changes*, *The China Quarterly*, Vol. 160, 818. lpp

¹⁸³ 户口类别 Hukou leibie

nodarbošanās ar reģistra turētāju, bet sociālekonomiskā attīstība un atšķirības ir atkarīgas no reģiona.¹⁸⁴

Divkāršā klasifikācijas shēma veido lielu ietekmi uz migrāciju. Hukou maiņa nav personas izvēle. Jebkāda pāreja no vienas dzīves vietas uz citu aizņēma ilgu laiku un smagu procesu, kurā nepieciešams apstiprinājums no dažādām valsts un pašvaldības iestādēm. Ja pāriet no augstāka administratīva uz zemāku, ir jāreģistrējas vietējā policijas iecirknī. Maiņa no zemāka statusa uz augstāku ir pakļauta stingrai kontrolei. Lai pārietu no lauksaimniecības kategorijas uz pilsētas ir vajadzīgs divkāršs apstiprināšanas process, jāmaina regulārā reģistrācijas vieta no lauku uz pilsētas hukou¹⁸⁵. Lai saņemtu atļauju, ka persona var mainītu reģistrēšanās vietu, atļaujas iesniedzējam jāuzrāda attiecīgi dokumenti valsts drošības iestādē. Viens no svarīgākajiem uzstādījumiem migrācijā no lauku reģiona uz pilsētas ir, ka cilvēkam jāatbilst valsts noteiktai kvalifikācijai. Lai persona iegūtu ne tikai uzturēšanās atļauju, bet arī visus tai piederošos pabalstus, bija atkarīga no sekmīgas maiņas piešķiršanas.¹⁸⁶

Veiksmes atslēga, kas regulē lauku un pilsētas migrāciju ir statusu kontrole. Tajā ietilpa gan politikas¹⁸⁷, gan kvotu¹⁸⁸ kontrole. Politika nosaka cilvēku kvalifikācijas tiesības tiem, kuri ietilpa pilsētu reģistrā, savukārt kvota regulē kvalificēto cilvēku skaitu, kuriem piešķirti pilsētas hukou. Lai persona pretendētu uz hukou maiņu, sākumā ir jāatbilst uzstādītajiem politikas nosacījumiem, jāiztur kritēriji un visam jābūt saskaņā ar vietu skaitu noteiktajā pilsētā. Ja persona ir izturējusi uzstādītos kritērijus, taču pilsētā nav pietiekams vietu skaits, nav iespējams mainīt statusu. Tas darbojas līdzīgi kā citās valstīs uzstādītie vīzu piešķiršanas noteikumi. Izmantojot gan politikas, gan kvotu kontroli, valsts regulē to kādi iedzīvotāji un cik liels skaits vēlas mainīt savu dzīvesvietu.¹⁸⁹

Speciāli izveidotā valdība, kas darbojās ar hukou maiņu, nosaka migrācijas iespējas konkrētām cilvēku grupām. Lielākais daudzums iesaistīto strādnieku mainās no pagaidu uz regulārām darba vietām valsts uzņēmumos. Šī instance dod valstij iespēju attiecīgi reaģēt uz neparedzētām situācijām. Pārejot no lauku uz pilsētas reģioniem, tiek iekļautas arī darbavietas pilsētās pensionētajiem militārajiem darbiniekiem. Instances piešķirtie pabalsti tiek izdoti periodiski, daudzos gadījumos hukou maiņas piešķiršanas lēmumus izskata un nolemj dažādi pašvaldības departamenti. Ir novērojams, ka šī politikas izstrāde un ne-lauksaimniecības

¹⁸⁴ Zhang Qingwu, Hukou Administration and Census: Collection of Research Papers on Analyses of 1990 Census Data, Beijing, China Statistical Publishing House, 1995, 17. lpp

¹⁸⁵ 农转非 nongzhuanfei

¹⁸⁶ Chan Kam Wing, Zhang Li, The Hukou system and rural-urban migration in China: Processes and Changes, The China Quarterly, vol. 160, 818. lpp

¹⁸⁷ 政策 zhengce

¹⁸⁸ 指标 zhibiao

¹⁸⁹ Ministry of Public Security, Circular for implementing the State Council's directive concerning issues of peasants settling down in market towns, November 3, 1984

hukou statusa piešķiršana bieži tiek izmantota kā atlīdzība tiem, kuri veikuši nozīmīgus ieguldījumus valsts mērogā, bet to zaudēt var, ja pastrādāti smagi noziegumi (arī politiski noziegumi).¹⁹⁰

4.2. Nepieciešamie kritēriji un dokumenti hukou statusa pārveidošanai laikā pirms reformas

Ķīnas Tautas Republikas aizsardzības ministrija ir uzstādījusi noteikumus, kā persona var pretendēt uz nuņdzuaņfei statusu. Ja persona, kura pretendē uz maiņu, ir pilsētas hukou reģistrēts laulātais, to piešķir, ja laulātais (tas, kurš vēlas mainīt savu hukou) ir ar pastāvīgu invaliditāti vai hroniski slims, nespēj par sevi parūpēties, un ja tam nav radu lauku reģionos uz kuru palīdzību paļauties. Ja pretendētē personas vecāki, kuri ir lauku hukou turētāji, to piešķir, ja vecāki noveco un nespēj par sevi parūpēties, kā arī lauku reģionā nav cilvēki, kuri to varētu izdarīt. Ja pretendē lauksaimniecības hukou turētāji, kuri ir bērni vai adoptēti bērni, to piešķir, ja ir zem 15 gadiem, un nav radu, kas var par tiem rūpēties. Jaunieši, var iegūt, ja ir nopietnas slimības, ar invaliditāti vai saskaras ar grūtībām ģimenē. Darbinieku ģimenes locekļi un nodarbinātie, kuri dzīvo Tibetas reģionā var mainīt hukou, ja nespēj pielāgoties reģiona klimatam. Bērni, kuru mātes strādā ģeoloģiskajā rūpnīcā un strādā ģeoloģiskās izpētes komandā, var mainīt savu hukou, ja mātes nerūpējas pietiekami, jo tām ir mainīgs darbs, un ja to ģimenes locekļi dzīvo pilsētās.¹⁹¹

Par lauku un pilsētu migrācijas reģistrēšanu atbild valsts drošības iestādes jeb policija. Tomēr daudzām citām valsts iestādēm bija lielākas nuņdzuaņfei lēmumu pieņemšanas pilnvaras nekā aizsardzības ministrijai. Lai gan, atļauju, lai pārvietotos, un migrācijas sertifikātu piešķir policija, un migrantiem ir nepieciešamas doties uz policijas iecirkni, lai apstiprinātu hukou maiņu, tā nav vienīgā instance, kas atbild par apstiprināšanas pārveidi. Hukou noteikumi skaidri paskaidro migrācijas kārtību, tā tomēr neprecizē migrācijas ierobežojumus. Dažādiem migrācijas kategorijas veidiem bija nepieciešami dažādi dokumenti, kurus lemj vairākas instances. Tas nozīmē to, ka instancēm ir liela rīcības brīvība, dažādi departamenti savādāk interpretē un veido savu politiku, kura lielā mērā ir ārpus hukou administrācijas noteikumiem. Nuņdzuaņfei ierobežojumi norāda, ka formālā migrāciju starp laukiem un pilsētām ir regulē, taču hukou sistēmas noteikumi no nekontrolē. Reģistrēšanās apstiprinājumi parasti ir automātiski, kad iesniegtie dokumenti bija atbilstoši prasībām, kā

¹⁹⁰ Ministry of Public Security, Circular for implementing the State Council's directive concerning issues of peasants settling down in market towns, November 3, 1984

¹⁹¹ Chan Kam Wing, Zhang Li, The Hukou system and rural-urban migration in China: Processes and changes, The China Quarterly, Vol. 160, 1999, 820. lpp

rezultātā daudziem departamentiem bija tiesības apstiprināt nuņdzuanfei balstoties uz to uzstādītajiem noteikumiem, tomēr pēdējais solis, zīmoga uzspiešana, joprojām pieder aizsardzības ministrijai.¹⁹²

Lielākā daļa uz pilsētu migrējošie tiek apstiprināti, balstoties uz citu valsts pārvalžu pieņemto politiku. Saskaņā ar kādu pētījumu par migrāciju Pekinā 63% hukou maiņas apstiprinājumu piešķir dažādas valsts iestādes, 24% augstākās izglītības iestādes un 10% militārās struktūrvienības, tas liecina, ka gadījumos, kad maiņu apstiprina valsts drošības pārvaldes ir salīdzinoši mazs, ņemot vērā kopējo migrāciju no laukiem uz pilsētām.¹⁹³

Hukou sistēmas migrācijas regulēšanas patiesā ietekme nav atkarīga tikai no pašas sistēmas, bet gan no tās apvienošanās ar citām ekonomiskās kontroles sistēmām. Laikā pirms reformu veikšanas formālā migrācija darbojas politiskajā un ekonomiskajā kontekstā, kā, piemēram, ekonomiskā aktivitāte, kuru strikti kontrolē birokrātija, cilvēku dzīve ir cieši savienota un birokrātu uzraudzīta. Valsts uzstādītie likumi hukou sistēmai padarīja ļoti grūti izdzīvot noteiktā vietā, ja persona reģistrēta citur. Cilvēku ikdienas dzīve ir cieši saistīta ar darba pieejamajām vienībām un to, ka policijas kontrolētu katru soli¹⁹⁴. Atklāt hukou pārkāpšanu ir viegli, jo tā ir saistīta ar citām instancēm un veido daudzslāņainu interneta kontroli, un šāda kontrole savstarpēji ir saistīta un viena otru papildina. Valsts administrācijas efektivitāte migrācijas ziņā ir atkarīga no visu sasaistīto institūciju pareizas funkcionēšanas. Nuņdzuanfei birokrātija valda visās jomās, politikas un kvotu kontrolē, kā arī citos lauku un pilsētas migrācijas administratīvajos mehānismos. Hukou reģistrācijas procedūras sniedza apstiprinātu uzturēšanās atļauju kādā no Ķīnas pilsētu teritorijām. Lai oficiāli reģistrētos migrācijai no laukiem uz pilsētu, ir nepieciešams ievērot gan politiku, gan kvotu kontroli, tā valstij ir pilnīga kontrole pār lauku-pilsētu migrāciju un nolemj kur cilvēkam būtu jādzīvo un jāstrādā, neatstājot gandrīz nekādu lēmumu pieņemšanu pašai personai. Ņemot vērā valsts dominējošo lomu, ģeogrāfiskais novietojums lielā mērā ir atkarīgs no valsts noteiktās politikas.¹⁹⁵

¹⁹² Chan Kam Wing, Zhang Li, The Hukou system and rural-urban migration in China: Processes and changes, The China Quarterly, Vol. 160, 1999, 823. lpp

¹⁹³ 杨遂全/Yang Suiqian, 中国人口法律制度研究/Zhongguo renkou falü zhidu yanjiu, Beijing: falü chubanshe, 1995, 53. lpp

¹⁹⁴ Pilsētās tās bija ielu komitejas, bet ciematos lauku komitejas

¹⁹⁵ Chan Kam Wing, Zhang Li, The Hukou system and rural-urban migration in China: Processes and changes, The China Quarterly, Vol. 160, 1999, 825. lpp

4.3. Hukou statusa maiņa reformas laikā

Lai gan valdība ierosina pilsētas iedzīvotājus pārvākties uz lauku teritorijām, nenotiek brīvprātīga kustība, jo pilsētās hukou priekšrocības ir daudz lielākas, kā lauku reģionos, tāpēc hukou maiņa pārsvarā notiek no lauku uz pilsētas reģioniem, kas ir ļoti ierobežota.¹⁹⁶

Ir vairāki galvenie nosacījumi, lai tiktu mainīts hukou statuss. Pirmais ir izglītība, saskaņā ar hukou noteikumiem, studentiem tiek piešķirts pilsētas statuss, kad tie tiek uzņemti augstskolā. Pieeja augstskolām ir atvērta jebkuram pilsonim, pamatojoties uz tā nopelniem, kas parasti nozīmē, ka izpēta eksāmenu rezultātus. Caur izglītības līmeni, vidusskolas absolventiem ir divas iespējas iegūt pilsētas statusu. Pirmkārt hukou statusu piešķir, ja persona tiek uzņemta specializētā vidusskolā. Otrkārt, ja persona tiek uzņemta augstskolā, šādā gadījumā tiek piešķirts ne tikai hukou statuss, bet arī nodrošināts darbs. Ir vēl divi veidi kā iespējams mainīt statusu. Ja personu pieņem darbā valsts uzņēmumā, vai tā pretendē uz darbu kādā no administratīvajiem amatiem. Šīs pierāda, ka nodarbinātības statuss ir svarīgs hukou maiņai. Pilsētas statuss gandrīz vienmēr garantē pilnas slodzes darbu pilsētā. Šajā reformu laikā uzturēšanās atļaujas piešķir visiem, kuri strādā likumīgu darbu, vai pilsētā ir kāds business. Arī pievienošanās Ķīnas Komunistiskajai Partijai ir svarīgs hukou mainīšanas mērķis, lai gan partija negarantē pilsētas statusu, šādā veidā izpaužas politiskā lojalitāte, veicina karjeras augšupeju un beigās iegūt hukou ir ļoti lielas.¹⁹⁷

Dzimumu vienlīdzība spēlē nozīmīgu lomu hukou sistēmā. Bieži lauku reģionos dzīvojošās sievietēm ir zemāks izglītības līmenis kā arī tās neiegūst atbalstu no ģimenē, jo prioritāte ir bērni un viņu nākotne. Tāpēc vieglāk statusu mainīt ir vīriešiem, nevis sievietēm.¹⁹⁸

¹⁹⁶ Xiaogang Wu, The Household Registration System and Rural-Urban Educational Inequality in Contemporary China, April 2011, <http://www.psc.isr.umich.edu/pubs/pdf/rr11-735.pdf> skat. [07.05.2017]

¹⁹⁷ Turpat

¹⁹⁸ Nan Lin, Understanding the social inequality system and family and household Dynamics in China", Berkeley, University of California Press, 2000, 209. lpp

Secinājumi

Ķīnā iedzīvotāju dalīšana un kontrolēšana notiek jau no Miņ dinastijas laika, kad tiek izveidota lidzja sistēma, kura vēlāk tiek pārņemta un mainīta kā baodzja sistēma Sun dinastijas laikā. Vēlāk, Ķīnas Tautas Republikas laikā, tiek izveidota tautas kontrolēšanas reģistra sistēma – hukou.

Lidzja un baodzja sistēmas ir veids kā kontrolēt sabiedrību, cīnīties pret nemieriem un uzturēt kārtību reģionos. Sistēma efektīvi ierobežo migrāciju starp laukiem un pilsētām, jo nelegāli dzīvojot pilsētās iedzīvotāji nesaņem pabalstus, veselības aprūpi un izglītības iespējas. Šī sistēma palīdz arī ierobežot risku par sacelšanos pret komunistisko partiju.

Reģistru ir iespējams sadalīt trīs stadijās, pirmajā valdība sistēmu izmanto, lai īstenotu lauksaimniecības kolektīvismu, kamēr strauji attīstās pilsētas. Vēlāk tā atceļ migrācijas ierobežojumus, jo lauksaimniecības privatizācija noved pie darba spēka pārpalikuma lauku reģionos. Pēdējā stadijā ekonomikā ir vajadzīgi uzlabojumi, kā rezultātā valdība veicina patērētāju aktivitāti, taču migrantu strādnieki Ķīnas lielajās pilsētās traucē ekonomikas līdzsvarošanai.

Hukou sistēmu kontrolē aizsardzības ministrija, vietējie drošības biroji un policijas iecirkņi. Cilvēku reģistrācija notiek jau no personas dzimšanas, tas ir juridisks pierādījums cilvēka identitātei, jo reģistrējoties tiek uzskaitīta kategorija, deklarētā adrese, vēlāk nodarbošanās un uzturēšanās vieta, ja tā tiek mainīta. Bieži tiek pievienoti arī reliģiskie uzskati un fiziskās īpašības, piemēram, ja cilvēks ir ar invaliditāti vai smagi slim. Bērni savu uzturēšanās vietu manto no vecākiem.

Darba tapšanas laikā autore iepazīstas arī ar tādu sistēmas problēmu, kā pamestie bērni, kas pārsvarā vērojami tieši lauku reģionos. Tie ir migrantu pēcteči, kuri līdz skolas vecumam dzīvo pilsētās ar vecākiem, taču, brīdī, kad jāstājas skolā, sakarā ar hukou sistēmas ierobežojumiem tas nav iespējams, tāpēc tie atgriežas dzīvot savā noteiktajā reģionā un dzīvo ar vecvecākiem vai citiem radiem, kā rezultātā neizbauda bērnību un ātri pieaug.

Gadu laikā tiek veiktas vairākas reformas, lielajās un mazajās pilsētās tās ir atšķirīgas. Pāris pilsētās tiek atviegloti uzturēšanās atļaujas kritēriji un piešķirti vietējie hukou. Lai gan veiktas daudzas un dažādas izmaiņas, galvenā lieta – hukou brīvība, tā arī līdz šim brīdim nav pieejama. Balstoties uz bijušā aizsardzības ministrijas virsnieka un valdošā hukou sistēmas pilnvarotā Vaņ Taijuaņ, lielāko daļu reformas pasākumus nevar īstenot, jo nav iespējams piešķirt vienādas tiesības un pabalstus laukos un pilsētās dzīvojošajiem, jo pilsētās ekonomika ir attīstītāka, līdz ar to tur vienmēr būs personai ērtāki dzīvošanas apstākļi. Arī kritiķu viedokļi atšķiras, kamēr citi ir par vispārēju sistēmas atcelšanu, Ju Dzjaņžon atbalsta reformu un

uzskata, ka ir jā saglabā lauku un pilsētu atšķirība, lai pasargātu lauku iedzīvotājus no korumpētām amatpersonām.

Pirms reformu laikā hukou maiņa iedzīvotājiem ir iespējama, bet tikai ar īpašām atļaujām un valdības apstiprinātiem maiņas noteikumiem. Maiņa var notikt, ja cilvēks ir precējies ar citā reģionā reģistrētu cilvēku, ja personai ir vajadzīga palīdzība, jo tā ir smagi slima vai ar invaliditāti, bērni un adoptēti bērni, kuriem nav aizbildņu, jaunieši to var iegūt, izturot iestājkārtības eksāmenus augstskolās vai profesionālajās vidusskolās. Lai gan apstiprinājuma par hukou maiņu var apstiprināt policijas iecirkņos, galējais spriedums ir aizsardzības ministrijai.

Reformu laikā valdība ierosina pilsētas iedzīvotājus veikt hukou maiņu uz lauku reģioniem, bet pilsētas priekšrocības un pabalsti ir labāki, tāpēc maiņa pārsvarā notiek no lauku uz pilsētu hukou. Šajā laikā statusu ir iespējams mainīt, ja persona tiek uzņemta augstskolā.

Literatūras saraksts

Avoti

1. **Breslings Šauns**, Mao, Latvija, Rīga, Jumava, 2006
2. 蔡昉, Cai Fang, 张车伟, Zhang Chewei, 都阳, Dou Yang, 城乡就业问题与对策, Chengxiang jiuye wenti yu duice, 北京:社会科学文献出版社, Beijing: Shehui kexue wenxian chuban she, 2002
3. **Wang Fei-Ling**, Organizing Through Division and Exclusion China's Hukou system, Stanford, Stanford University Press, 2005
4. 杨遂全/**Yang Suiqian**, 中国人口法律制度研究/Zhongguo renkou falü zhidu yanjiu, Beijing:falü chubanshe, 1995,

Zinātniskie pētījumi

1. **Andrew Anita M., Rapp John A.**, Autocracy and China's Rebel Founding Emperors comparing Chairman Mao and Ming Taizu, United States of America, Rowman & Littlefield Publishers, Inc. 2000
2. **Chan Kam Wing**, Population and Development Review, The Household Registration System and Migrant Labor in China: Notes on a Debate, 2010
3. **Chan Kam Wing, Zhang Li**, The Hukou system and rural-urban migration in China: Processes and changes, The China Quarterly, Vol. 160
4. **Dreger Christian, Wang Tongsan, Zhang Yanqun**, Understanding Chinese Consumption: The Impact of Hukou, IZA Discussion Paper No. 7819, 2013
5. **Dreyer June Tuefel**, China's Political System Modernization and Tradition, London, Macmillan Press LTD, 1996
6. **Duara Prasenjit**, The Global and Regional in China's Nation-Formation, United States of America, New York, Routledge, 2009
7. **Li Huaiyin**, Village governance in North China 1875.-1936.g, Standford University Press, 2005
8. **Macphail Fiona**, World Development, Hongqin Chang, Xiao-Yuan Dong, Labor Migration and Time Use Patterns of the Left-behind Children in Rural China, 2011
9. **Nan Lin**, Understanding the social inequality system and family and household Dynamics in China", Berkeley, University of California Press, 2000
10. **Nylan Michael, Loewe Michael**, China's Early Empires A Re-appraisal, United States of America, New York, Cambridge University press, 2010
11. **Perry Elizabeth J., Selden Mark**, Chinese Society change, conflict and resistance, USA, New York, Taylor & Francis group, 2000

12. **Pi Jiancai** China Economic Review, Pengqing Zhang, Hukou system reforms and skilled-unskilled wage equality in China, 2016
13. **Selden Mark**, The Political Economy of Chinese Development, Armonk :M.E. Sharpe, 1993
14. **王还/Wang Hai**, 汉语 8000 词词典 A Dictionary of Chinese Usage:8000 words, Beijing, Beijing Language and Culture University Press, 2008
15. **Wu Xiaogang**, The Household Registration System and Rural-Urban Educational Inequality in Contemporary China, Population Studies Center Research Report 11-735, 2011
16. **Yang Shijie**, The Impact of Hukou Reform on the Rural and Urban Income Gap, UC San Diego School of International Relations & Pacific Studies, 2011
17. **Zhang Qingwu**, Collection of Essays on Household Registration Change and Floating Population, Beijing, Public Security University Press, 1994
18. **Zhang Qingwu**, Hukou Administration and Census: Collection of Research Papers on Analyses of 1990 Census Data, Beijing, China Statistical Publishing House, 1995

Sekundārā literatūra, uzziņu literatūra un interneta avoti

1. Beijing S&T Daily, Beijing, March 6, 2008
2. **Cheng Honggen**, Hukou reform cannot be just a relocation, China News Net, Beijing, January 8, 2007
3. Congressional – Executive Commission on China, Special Topic Paper: China’s Household Registration System: Sustained Reform Needed to Protect China’s Rural Migrants <http://www.cecc.gov/publications/issue-papers/cecc-special-topic-paper-chinas-household-registration-system-sustained>, skat. [2014.18.04]
4. **He Alice**, A brief history of China’s ‘hukou’ system – Part 1, 2014, <http://economicstudents.com/2014/03/a-brief-history-of-chinas-hukou-system/>, skat. [11.02.2017]
5. Hukou System Explained: China’s Internal Passport <http://projectpartner.org/poverty/hukou-system-explained-chinas-internal-passport/>, 2014, skat.[13.01.2017]
6. **Joe**, China’s „Left Behind” Generation, <http://www.word4asia.com/gene-wood/chinas-left-behind-generation/>, 2016 skat. [14.03.2017]
7. **Marshall John**, China: Urbanization and Hukou Reform, <http://thediplomat.com/2013/10/china-urbanization-and-hukou-reform/>, 2013, skat. [28.04.2017]

8. Ministry of Public Security, Circular for implementing the State Council's directive concerning issues of peasants settling down in market towns, November 3, 1984
9. Outlook Weekly, Beijing, November 22, 2005
10. **Panda Ankit**, China Announces Limited Hukou Reform, <http://thediplomat.com/2014/07/china-announces-limited-hukou-reform/>, 2014, skat. [2017.19.04]
11. Recent Chinese Hukou Reforms <https://www.cecc.gov/recent-chinese-hukou-reforms> skat. [2017.04.29.]
12. **Sheehan Spencer**, China's Hukou Reforms and the Urbanization Challenge, february 22, 2017, <http://thediplomat.com/2017/02/chinas-hukou-reforms-and-the-urbanization-challenge/> skat. [06.05.2017]
13. **Theobald Ulrich**, The comunal self-defence system <http://www.chinaknowledge.de/History/Terms/baojia.html>, 2016, skat. [13.01.2017]
14. **Theobald Ulrich**, The rural self-administration system, <http://www.chinaknowledge.de/History/Terms/lijia.html>, 2016, skat. [13.07.2017]
15. **Tiezzi Shannon**, China's Plan for 'Orderly' Hukou Reform, February 03,2016, <http://thediplomat.com/2016/02/chinas-plan-for-orderly-hukou-reform/> skat. [05.05.2017]
16. **Tyner Adam, Ren Yuan**, The Hukou system, rural institutions, and migrant integration in China, Journal of East Asian Studies, 2016
17. **Yu Jianrong**, We cannot simply abolish the hukou system, Social Science Daily, Shanghai, December 1, 2006

Kopsavilkums

Bakalaura darba tēma „Ķīnas hukou reģistrācijas sistēmas analīze” veltīta reģistrācijas sistēmas izpētei un analizēšanai. Darba mērķis ir izpētīt un analizēt hukou reģistrācijas sistēmu Ķīnā.

Darba gaitā analizētas agrāk pieņemtās reģistrācijas sistēmas struktūras, analizēti sistēmu ierobežojumi lauku migrantu strādniekiem, pētītas gadu gaitā ieviestās reformas, kā arī pirms un pēc reformas laika hukou statusu maiņas atšķirības

Darbs sastāv no četrām daļām. Darba pirmā daļa veltīta hukou aizsākuma izpētei, baodzja un līdzjā sistēmu analizēšanai. Darba otrajā daļā veikts ieskats hukou reģistrā un analizētas sistēmas problēmas. Trešajā daļā tiek pētītas gadu gaitā veiktās reformas, kā arī apskatīta inteliģences kritika par reformām. Un darba ceturtajā daļā apskatīta hukou pāreja no pilsētas uz lauku hukou un otrādi pirms reformu laikā, kā arī pēc.

Atslēgas vārdi: *Hukou Sistēma, Migrācija, Migranti, Reformas, Populācija, Kontroles Veids.*

Darba apjoms ir 42 lpp.

Summary in English

The title of this thesis is „Analysis of the Hukou Registration System in China”, and it is devoted to explore and analyze the Hukou Registration System in China.

During the research author analyzed previously adopted structures of registration system, analyzed restrictions of the system for rural migrant workers, evaluated reforms, who has changed the system over the years and the differences for hukou conversion during pre-reform era and reform era.

The work consists of two parts. The first part is devoted for analyzing the beginning of hukou system and analyze of baojia and lijia systems. In the second part of thesis author take insight in hukou register and analyze problems of this system. Third part consists of researching reforms, who have been made over the years and the critique from intelligence. And in the forth part author analyzed conversion of hukou from agricultural to non-agricultural, and other way around, in both - pre-reform and reform era

Key words: *Hukou Registration System, Migration, Migrants, Reform, Population, Control of the Population.*

The total amount of the work is 41 pages.

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs „Ķīnas hukou reģistrācijas sistēmas analīze” izstrādāts LU Āzijas studiju nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts pastāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Anda Sudakova

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: pasn. Karīna Jermaka

Recenzents:

Darbs iesniegts LU Āzijas studiju nodaļā 15.05.2017

Studiju metodiķe

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

2017. gada jūnijā, prot. Nr....., vērtējums.....

Komisijas sekretāre: